

**Årsrapport för
prästlönetillgångar
i Härnösands stift**

2016

2016

Egendomsförvaltningen i Härnösand stift

Box 94, 871 22 Härnösand

Besöksadress: Universitetsbacken 1

Telefon: 0611-254 00 Efter växelns stängning

Stiftsjägmästaren: 0611-254 30

E-post:

egendomsnamnden.hsd@svenskakyrkan.se

Bankgiro: 761-2112, **Postgiro:** 3 53 31-8

Omslagsbild: Härnösands domkyrka.

Foto: Max Enander, Kerstin Stickler

Grafisk form: Kerstin Stickler

Tryck: Hemströms i Härnösand 2016

Svenska kyrkan

Prästlönetillgångar i Härnösands stift

EGENDOMSNÄMNDEN

Innehåll

- 4 Detta är Egendomsnämnden
- 5 Så blev 2016
- 7 Ordförande ord
- 9 Stiftsjägmästaren kommenterar
- 10 Verksamhetsgrenar och översikt av verksamheten
- 12 Skogen
- 16 Prästlönefondens utveckling
- 17 Miljöarbete
- 18 Det intellektuella kapitalet
- 21 Risker och riskkontroll
- ÅRSREDOVISNING
- 23 Förvaltningsberättelse
- 28 Förslag till vinstdisposition
- 29 Resultaträkning
- 30 Balansräkning
- 31 Eget kapital, avsättningar och skulder
- 32 Kassaflödesanalys
- 33 Noter
- 41 Revisionsberättelse
- 44 Andelsägare. Andelstal och utdelning
- 46 Ordlista
- 48 Egendomsnämnden ledamöter
- 50 Distriktsindelningen

 Mitransymbol är en gammal symbol för kyrkans marker. Den används ännu idag som gränsmarkeringssymbol på skogsfastigheterna.

Detta är Egendomsnämnden

Egendomsnämnden är utsedd av stiftsfullmäktige med uppgift att förvalta prästlönetillgångarna i stiftet. Härnösands stift omfattar landskapen Härjedalen, Jämtland, Medelpad och Ångermanland.

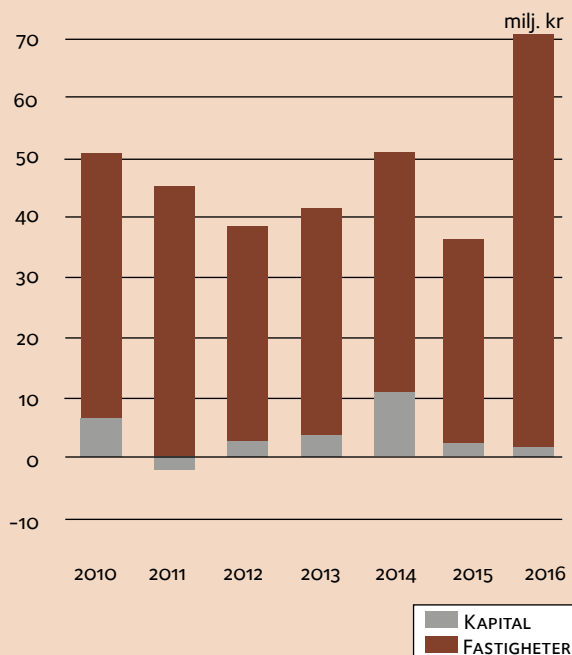
Med sina 93 740 ha mark är Härnösands stift det största stiftet vad beträffar innehav av mark.

PRODUKTIONEN PÅ MARKEN ÄR

- konventionellt skogsbruk på 69 663 ha med försäljning av skogsråvaror som timmer, massaved och rotposter till regionens virkesförädlade industrier
- utarrendering av jaktmark på 93 740 ha, d.v.s. all mark är utarrenderad
- uthyrning av bostäder och utarrendering av sommarstugedomter
- utarrendering av åker- och betesmark.
- utarrendering av mark för vindkraft.

Dessutom förvaltar Egendomsnämnden prästlönefonden med ett marknadsvärde på cirka 64,6 miljoner kronor.

RÖRELSERESULTAT FRÅN FASTIGHETER RESPEKTIVE KAPITALFÖRVALTNING

SÅ BLEV 2016

Mkr	2015	2016	Förändring milj.kr
Omsättning från försäljning av skogsråvaror, arrenden och värdepapper	97,7	115,0	17,3
Årets vinst	37,5	72,1	34,6
Skatt	0,7	2,8	2,1
Utdelningsbar vinst	32,9	34,5	1,6
Utdelning	39,0	40,0	1,0

ÅRET I SAMMANDRAG

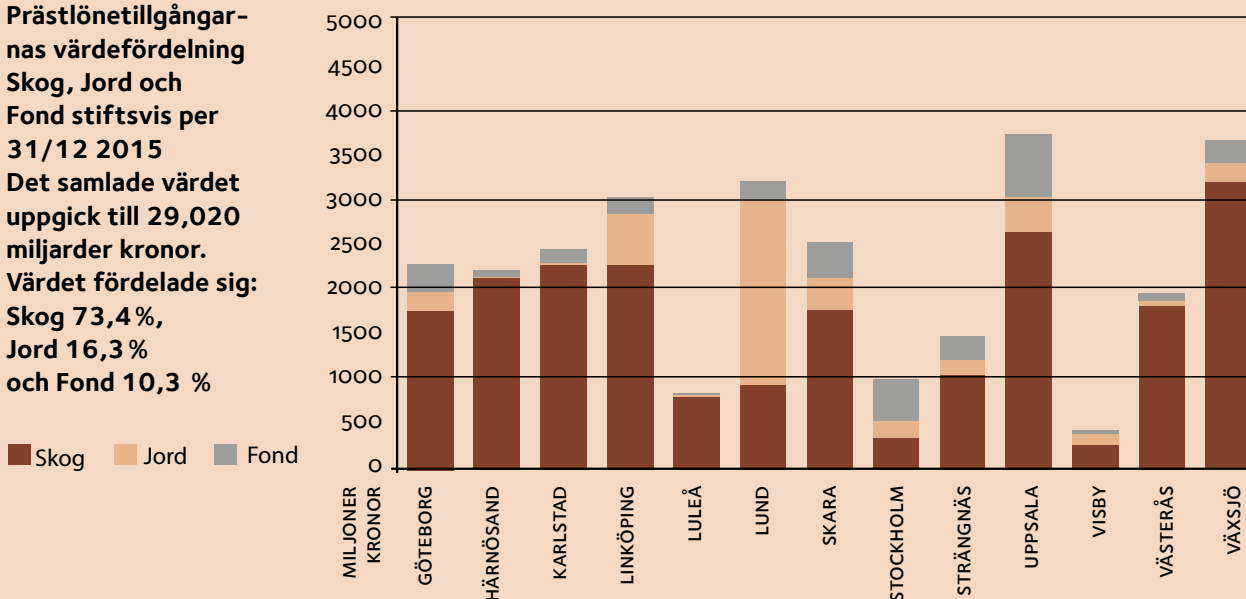
	2016	2015	2014	2013	2012
Avverkning, m ³ sk	230 400	243 000	304 000	238 000	229 000
Fondens kapital, milj kr	58,0	58,5	56,5	51,6	61,0
Omsättning, milj kr	115	97,7	109,3	85,7	82,3
Resultat efter finansnetto, milj kr	72,1	37,5	53,3	41,6	40,9
Skatt	2,8	0,7	2,2	2,4	3,4
Årets utdelningsbara vinst, milj kr	34,5	32,9	47,0	30,7	33,5
Resultat per andel, kr	56,9	54,4	77,6	50,65	55,3
Utdelning per andel, kr	66,0	64,3	69,3	59,4	64,3
Marknadsvärde per andel, kr	3636	3 608	3 343	3116	3116
Bokfört värde per andel, kr	834	781	778	775	766
Vinstmarginal, procent ¹	62,7	38,1	46,7	47,0	46,5
Antal anställda ²	7	7	7	7	9

¹ Vinstmarginal = rörelseresultat efter avskrivningar i procent av omsättningen.

² Antal anställda = årsanställda och säsongsanställda men ej inledda entreprenörer. Härnösands stift är arbetsgivare för samtlig personal.

PRÄSTLÖNETILLGÅNGARNAS VÄRDEFÖRDELNING 2015, STIFTSVIS

Prästlönetillgångarnas värdefördelning Skog, Jord och Fond stiftsvis per 31/12 2015
Det samlade värdet uppgick till 29,020 miljarder kronor.
Värdet fördelade sig: Skog 73,4%, Jord 16,3% och Fond 10,3%

Majbräken.

Ordförande ord

Det har varit ett händelserikt år och jag vill här lyfta fram några händelser.

NATIONELLT SKOGSPROGRAM Under året har en stor utredning om den framtida nationella skogstrategin, det nationella skogsprogrammet, genomförts. Skogsprogrammet är tänkt att bidra till att stimulera flera andra strategiska satsningar och politiska områden, som exempelvis klimat- och miljömål, landsbygdsutveckling, nyindustrialisering, utveckling av export och besöksnäring med mera.

Visionen för programmet är att "Skogen, det gröna guldet", ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utveckling av en växande bioekonomi. I utredningsförslaget, som varit ute på remissutredning, medverkade olika organisationer och aktörer. Med ett nationellt skogsprogram tydliggörs mål och förväntningarna som de Svenska skogarna ska uppfylla. I Finland, som vi besökt under året, finns ett nationellt skogsprogram sedan 1999, med tydliga mål för bland annat skogsproduktionen, vilket vi saknar i Sverige. Förhoppningsvis kommer en proposition med ett förslag på ett nationellt svenskt skogsprogram under det kommande året.

VIND OCH VATTEN Ett historiskt arrendeavtal som upphört, avseende fallrätten vid Rätans kraftverk, har fått en lösning med ett nytt avtal. Det nya avtalet genererade detta första år drygt 3 miljoner kronor vilket är en ökning med 2,5 miljoner mot tidigare avtal. Sammantaget gav prästlönetillgångarnas tre fallrättsavtal 4,1 miljoner kronor. Inga nya arrendeavtal för vindkraft har tecknats under året. Några områden som berör kyrkans mark är under prövning. Markarrendeavtalen för vindkraft har genererat 3,4 miljoner kronor. Sammanlagt bidrog produktionen av förnyelsebar elenergi med 7,5 miljoner kronor till resultatet.

MARKFÖRÄDLING Som ett led i markförädlingen har flera markområden identifierats som möjliga tomtområden. Efter ett positivt förhandsbesked om tomter på Frösön, har ett samarbete med Östersunds kommun inletts för att skapa ett antal nya tomter. Egendomsnämnden har som inriktningsmål att inte minska det totala skogsinnehavet men samtidigt tillvarata möjligheterna till att förbättra arronderingen av innehavet. Under året har förhandlingar förts med SCA om ett större markbyte i syfte att förbättra arronderingen.

KYRKANS FRAMTIDA EKONOMI Enligt centrala prognoser går kyrkan i sin helhet mot ekonomiskt kärvarer. Detta främst på grund av minskade medlemsintäk-

ter. Avkastningen från Prästlönetillgångarna är medlemsberoende, men utgör en liten del av kyrkans totala ekonomi. Betydelsen kommer sannolikt att öka, inte minst för glesbygds pastorat som oftast har relativt hög andel i avkastningen.

Nämnden ansvarar för en bred verksamhet. Genom seminarier konferenser och exkursioner följer vi branschens utveckling. I ENSO, egendomsförvaltningarnas samarbetsorgan, diskuteras och utreds stiftsövergripande frågor som berör prästlönetillgångarna. Målsättningen är att löpande utveckla verksamheten för att kunna möta omvärldens krav och upprätthålla en god lönsamhet.

UTDELNING Årets resultat blev hela 65,6 miljoner kronor tack vare den reavinst som uppstod vid försäljningen av naturreservaten. Reavinsterna är dock inte utdelningsbara utan omförs till prästlönefonden. Det utdelningsbara resultatet blev 34,5 miljoner kronor. Den budgeterade utdelningen var 38 miljoner kronor. Tack vare tidigare års balanserade vinster kan egendomsnämnden föreslå en utdelning på 40 miljoner kronor

Jag vill tacka nämndledamöterna för ett fint samarbete och på egendomsnämndens vägnar tacka förvaltningspersonalen för ett mycket gott arbete.

Sven-Erik Bodén
Ordförande

Tuvull.

Stiftsjägmästaren kommenterar

SKOGEN Efter att de föregående två årens avverkningsplanering har styrts av stormen Ivars efterverkningar, har vi detta år återgått till vår långsiktiga planerade avverkningsnivå. Den totala avverkningen uppgick till 191 696 m³ub varav 25% utgjordes av gallringsvolym. Den ökande andelen medelålders skogar gör att gallringsnivån kommer att ligga kvar på en hög nivå. Efterfrågan på skogsråvara har varit god.

Framtidstron för skog och skogsindustri är stark i regionen. Det visar sig i de stora industriinvesteringar som pågår eller har genomförts. Samtidigt kan jag konstatera att trenden med nedläggningar av sågverk fortsätter. Det innebär för oss längre transporter och ofta färre antal köpande företag av virkesråvara. Genom de industriinvesteringar som genomförts så ökar dock råvarubehovet trots färre industrienheter. Resultatet för skogen blev 40,6 miljoner kronor.

NATURRESERVAT På Kyrkans mark finns ett flertal reservatsförslag. De äldsta reservatsförslaget kom för 18 år sedan. Det formella bildandet har varit i avvaktan på erbjudande om ersättningsmark. Under året har fem naturreservat lösts in av Naturvårdsverket och som ersättning erhöles fastigheten Vattviken 2:66 söder om Gillhov.

Markaffären utlöste en reavinst på 28,6 miljoner kronor. Ett flertal naturreservatsförslag kvarstår i kyrkans ägo i avvaktan på ersättningsmark.

JORDEN Rörelsegrenen jord utgör den minsta delen av prästlönetillgångarna. Efter att alla gårdsarrenden avvecklats, består jordbruksverksamheten i huvudsak av sidoarrenden. Efterfrågan på jordbruksmark är svag i stora delar av stiftet. Jordbruket gav ett resultat på drygt 150 000 kronor.

FONDEN Finansmarknaden har haft stora svängningar under året. Brexit-omröstningen, presidentvalet i USA och en försvagad svensk krona, är några faktorer som påverkat utvecklingen.

Prästlönefonden gav ett resultat på 1,3 miljoner under året.

FRAMTIDEN Som förnyelsebar råvara har skogsprodukter en avgörande betydelse för att skapa mer hållbara samhällen. En allt bredare allmänhet börjar bli medveten om skogarna betydelse, inte bara som producent av förnyelsebara produkter utan även för att de motverkar växthuseffekten. En ökad skogsproduktion och en ökad

användning av skogsprodukter motverkar effekten av utsläppen av växthusgaser. Under året har kyrkans skogar bundit ca 34 700 ton CO₂ vilket kompenserar med råge för alla kyrkligt anställda och förtroendevalda i stiftet årliga klimatpåverkan.

Våra skogar och de skogsbaserade produkterna utgör grunden i den växande bioekonomin. Framtiden ser ljus ut då ett hållbart och ansvarsfullt skogsbruk är en framtidsbransch. Den budgeterade utdelningen för 2017 på 39 miljoner kronor bedöms kunna uppnås.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Max Enander'.

Max Enander
Stiftsjägmästare

Verksamhetsgrenar och översikt av verksamheten

Kyrkans markinnehav – den historiska bakgrunden

Ursprunget till den kyrkliga egendomen ligger långt tillbaka i historien. För att socknen skulle få en präst sig tilldelad ålades bönderna att bygga en kyrka och prästgård och att till kyrkobyggnaden lägga viss jord för byggnadernas och prästens underhåll. Då detta skett invigdes kyrkan av biskopen som också tilldelade församlingen en präst. Andra vägar på vilka egendom tillförts Svenska kyrkan är genom donationer och testamenten. Också många av dessa härrör från medeltiden. Successivt byggdes på detta sätt ett omfattande kyrkligt markinnehav upp. Prästlönefastigheterna och därtill hörande prästlönefonder kallas prästlönetillgångar.

Mål och grundsatser

Egendomsnämnden skall erbjuda församlingarna och stiftet en högkvalitativ förvaltning av prästlönetillgångarna. Vi skall fokusera på en jämn och stark lönsamhet.

Verksamhetsidé

Egendomsnämnden skall rationellt och effektivt tillvarata avkastningsmöjligheterna på prästlönetillgångarna, omfattande skogsbruk, jordbruk och prästlönefond, samtidigt som värdena i fastigheter och prästlönefond successivt byggs upp. Etiska aspekter samt natur- och kulturminnesvården ingår i alla överväganden.

Mål

Egendomsnämndens övergripande mål är att skapa värden för de församlingar vilka har andelar i prästlönetillgångarnas avkastning. En god lönsamhet med bästa möjliga uthålliga totalavkastning eftersträvas.

Lag och kyrkoordning

Lagen om Svenska kyrkan (SFS 1998:1591) anger att prästlönetillgångarna skall bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Endast avkastningen får användas för ändamålet. Kyrkoordningen säger i kapitel 46 att prästlönetillgångarna skall förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Tillgångarna skall därtill förvaltas på ett etiskt försvärbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Prästlönefastigheter

I kapitel 46 i kyrkoordningen finns regelverket för förvaltningen av prästlönefastigheterna.

PRÄSTLÖNEFASTIGHETER. AREALREDOVISNING ENL. ALLMÄNNA FASTIGHETSTAXERINGEN

	Jämtlands län ha	Västernorrlands län ha	Total ha
Produktiv skogsmark	46 310	23 353	69 663
Betesmark	77	180	257
Åkermark	190	267	457
Skogsimpediment	16 970	4 365	21 335
Övrig mark	1 438	590	2 028
Totalt	64 985	28 755	93 740

PRÄSTLÖNEFASTIGHETER

Miljoner kronor	Bokfört värde			Beräknat marknadsvärde Taxeringsvärde x 1,33	
	Z-län	Y-län	Hela stiftet 2016	Hela stiftet 2016	
Skogsvärde	278,2	159,6	437,8	2074	
Värde av skogsimpediment	4,3	1,6	5,9	34,3	
Jordbruk	0,3	1,0	1,3	8,3	
Ekonomibyggnader	0,1	0,1	0,2	1,5	
Tomtmark	0,3	0,1	0,4	0,9	
Bostadsbyggnader	0,2	0,1	0,3	1,0	
Mark	0	0	0	21,3	
Totalt värde	283,4	162,5	445,9	2141	

Prästlönefonden

När en prästlönefastighet säljs har egendomsnämnden skyldighet att fondera ersättningen i prästlönefonden. Fondens avkastning skall användas för samma ändamål som avkastningen från prästlönefastigheterna.

Biskopsgården

Biskopsgården ägs sedan 21 december 2000 av Härnösands stift. Egendomsnämnden har haft förvaltningsansvaret av biskopsgården ända sedan det föreskrevs i kyrkolagen. Över tid har förhållandena och försättningar ändrats varför förvaltningsansvaret av gården under året har överförs till stiftsstyrelsen som därmed får det fulla ansvaret för gården.

Marknadsvärde

Vid värdering generellt är det viktigt att metod och beräkningsgrunden är känd. Vi liksom de flesta övriga stift använder oss av taxeringsvärdet gånger 1,33 för att få en kontinuitet i jämförelser mellan år och med andra stift. Skogarnas marknadsvärde är då 2,13 miljarder kronor.

För jämförelsen skall kan marknadsvärderingen göras med aktuell köpeskillingsstatistik för regionen 253 kr/m³sk som räknat på den totala virkesvolymen ger 2,12 miljarder kronor. Eftersom ca 13% av den totala virkesvolymen utgörs av naturskyddad skog blir det beräknade marknadsvärdet på den brukade skogen 1,85 miljarder kronor beräknat med köpeskillingsstatistik.

Andelstal

Andelstalen motsvarar pastoratens "aktier" i den gemensamma förvaltningen av prästlönetillgångarna (fastigheter och fonder). Andelstalet reglerar pastoratens rätt till del av överskottet från förvaltningen. Egendomar i sig är av stiftselik karaktär och äger sig själva. Pastoratens andelstal är bestämt per den 1 januari 1995 då den samlade förvaltningen av prästlönetillgångarna (jord, skog, fond) övergick till respektive stift.

Det totala antalet andelar är 606 093 andelar. Andelarna förändras inte genom köp eller försäljningar. Prästlönetillgångarna utgörs av ett slutet kapital som värdesäkras årligen dock får avkastningen inte återinvesteras utan ska delas ut till andelstalsägarna. Andelstalet per pastorat/församling redovisas i tabellen på sidorna 44–45. Ändring av andelstalen kräver en prövning av kammarkollegiet.

Jorden

På prästlönefastigheterna finns cirka 718 ha åker- och betesmark. Det mesta är utarrenderat som sidoarrenden. Det sista gårdsarrendet i stiftet såldes under året. Sammanlagt finns 71 sidoarrenden. På skogs- eller åkermarken finns ytterligare ett flertal upplåtelse. Det är 341 stycken jaktarrenden, vilka inbringar drygt 1,2 miljoner kronor årligen. Dessutom har vi 428 stycken markarrenden, 1 bostadsarrende och 15 fiskearrenden, som sammanlagt inbringar knappt 700 000 kronor.

Skogen

Avverkningar totalt

Alla kyrkans skogar har kompletta indelningshandlingar.

Avverkningar och skogsvård har anpassats till ett långsiktigt bedrivet skogsbruk.

Under verksamhetsåret 1.1-31.12 2016 har följande volymer avverkats på prästlönefastigheterna:

	Rotposter Leverans- rotköp	Gallring och slutavverkning Leveransvirke	Summa	2015 Jämförelse
Jämtlands län, m3 fub	11 987	105 338	117 325	124 110
Västernorrlands län, m3 fub	28 755	45 889	74 644	78 265
Totalt	40 742	151 226	191 969	202 375

Uttryckt i skogskubikmeter är totala avverkningen 230 362 m³ sk.

Försåld volym med hänsyn tagen till lagerförändring 191 824 m³ fub

Gallring

I medellåders skogar har gallring utförts varvid följande virkesmängder och arealer berörts:

	2016 Y-län	2016 Z-län	2016 Hela stiftet	2015 Jämförelse
Gallringsvirke, m3 fub	16 647	32 242	48 889	36 211
Gallrad areal, ha	305	1 304	1 609	885

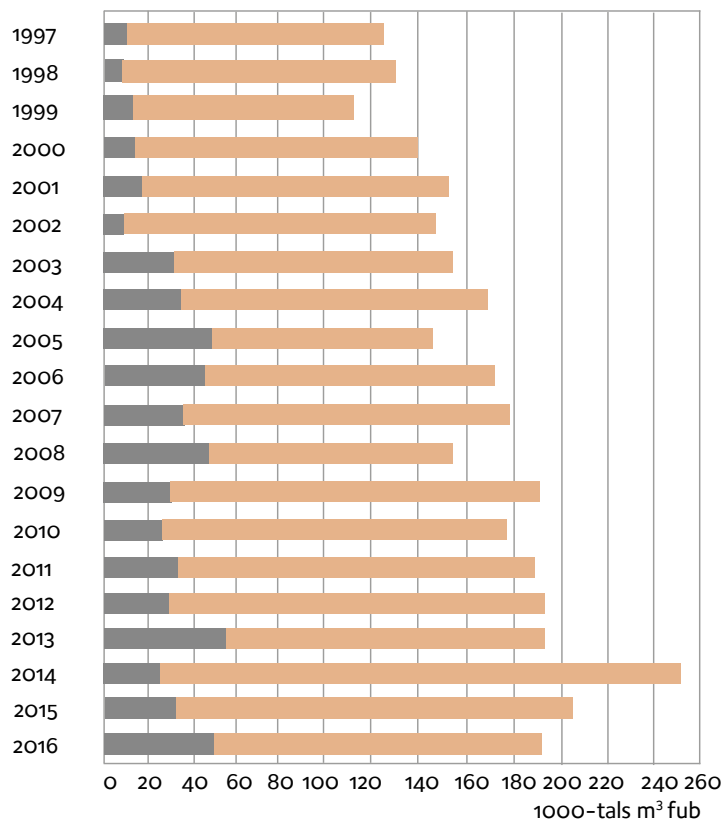
Slutavverkning

Huvuddelen av avverkningarna sker i mogna bestånd. Den upptagna hyggesytan redovisas nedan:

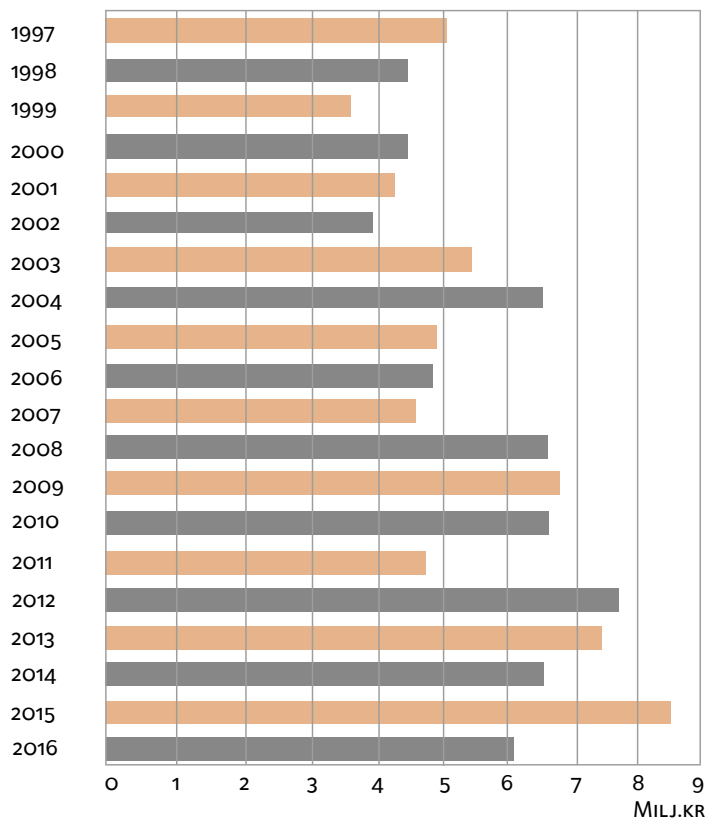
	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Västernorrlands län, ha	258	309	311	277	194	244	247
Jämtlands län, ha	457	556	473	437	379	547	538
Totalt, ha	715	865	784	714	574	791	785
Årlig hyggesyta i procent av all produktiv skogsmark	1,03	1,24	1,12	1,02	0,83	1,14	1,13
Motsvarar en omloppstid av år	97	81	89	98	121	88	88

AVVERKNING, GAGNVIRKE 1997-2016

SKOGSVÅRDSKOSTNADER 1997-2016

Besök i Bergskyrkan i Helsingfors i anslutning till studieresan om Finlands nationella skogsprogram.

Härnösands och Karlstads stifts egendomsnämnder med förvaltningspersonal på studieresa i Finland för att ta del av erfarenheterna från nationellt skogsprogram och bioekonomi.

Skogsvård

Under året 1.1-31.12 2016 har följande skogsvårdsarbete utförts:

	2016 Y-län	2016 Z-län	2016 Summa	Jämförelse 2015 Summa
Markberedning, ha	232	451	683	742
Plantering och sådd, ha	148	329	477	890
varav Contortatall, ha	0	28	28	0
Röjning, ha	149	663	812	1 124

Fastighetsunderhåll

Avverkning och skogsvård är två stora arbetsområden inom skogsförvaltningens verksamhet. För att underlätta skogsarbetet byggs nya skogsbilvägar och underhålles befintliga vägar. Byggnader på skogen underhålles, rågångar rensas och andra åtgärder utföres som vidmakthåller eller förbättrar fastigheterna.

Under året 1.1-31.12 2016 har bland annat följande åtgärder utförts:

	2016 Y-län	2016 Z-län	2016 Summa	Jämförelse 2015 Summa
Vägunderhåll, km	63	108	171	141
Vägbyggnad, km	3	7	10	21
Skyddsdikning, km	0	1	1	2
Nydikning, ha	0	0	0	0
Rågångar, underhåll, km	35	19	53	45
Skogsgödsling, ha	0	0	0	0
Naturvårdsarbeten, ha	25	66	91	29

Personal

Som distriktschefer finns fyra stiftsskogvaktare, placerade i Ytterhogdal, Strömsund, Trångsviken och Härnösand.

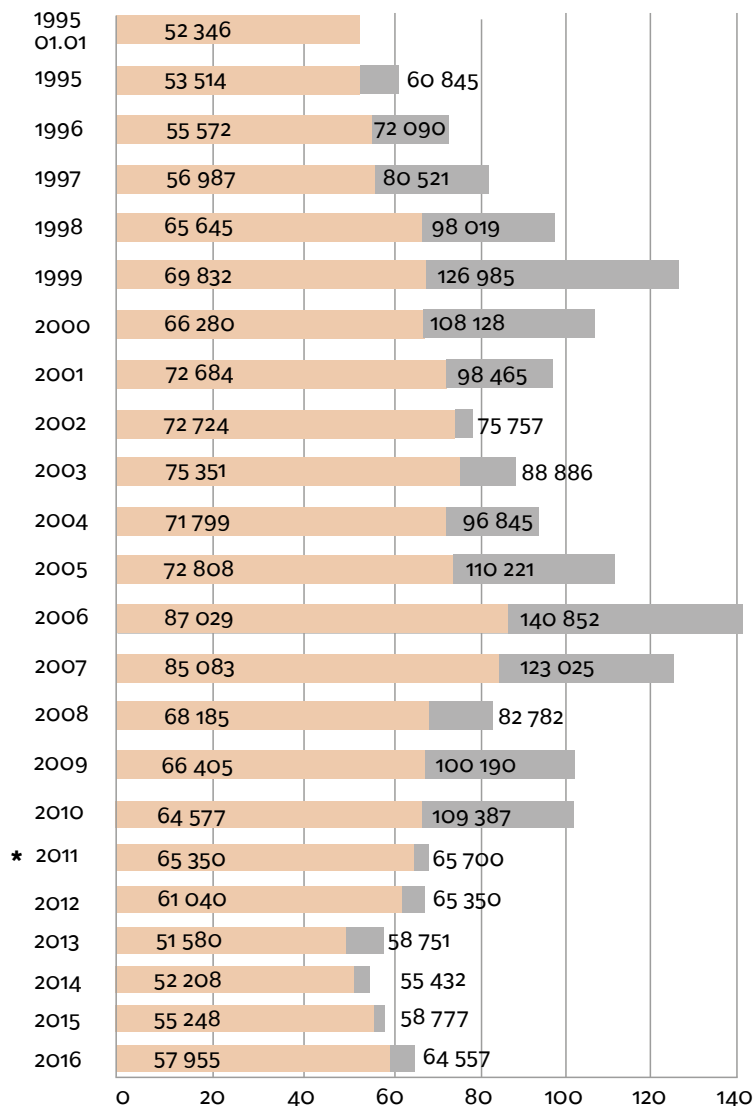
Sommartid anlitas ett 10-tal skogsentreprenörer för röjnings- och planteringsarbeten. All avverkning sker av inledda skogsmaskinentreprenörer. På kontoret i Härnösand arbetar fyra personer.

Antalet personer som har eller har haft anställning. Fast anställda, deltidsanställda, tillfälligt anställda samt entreprenörer.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Skogsarbetare, säsonganställda	4	4	4	4	1	1	1
Skogsarbetare extra, plantering mm	5	5	2	2	1	1	1
Stiftsskogvaktare	5	4	4	4	4	4	4
Kontor	3	3	3	3	3	3	3
Entreprenörer	103	54	93	95	97	96	62
Totalt	120	70	106	108	106	105	71

Prästlönefondens utveckling

Grundkapital och marknadsvärde per 31.12 (tusental kronor)

Med grundkapital menas det kapital pastoraten satte in 1 januari 1995 och som senare förändrats genom köp och försäljningar av fastigheter samt den årliga värdesäkringingen.

* Prästlönefonden har rensats från tidigare års vinster som samförvaltats i fonden.

Miljöarbete

Kyrkan är en av landets äldsta markägare och har ägt mark i tusen år. Redan år 1008 omnämns en gåva till Skara biskopsstol i samband med Olof Skötkonungs dop i Husaby källa. Brukandet av mark har därmed en mycket lång tradition inom kyrkan. Tidigt fanns regler och planer för att upprätthålla ett uthålligt brukande med ett evigt perspektiv. Sättet att bruka marken har varierat över tiden. Med forskning och erfarenheter erhålls nya kunskaper som ofta leder till ändrade värderingar. Idag är det därför en självklarhet att vårt skogsbruk är förenat med en hög ambition vad gäller natur- och kulturminnesvård. Vi har sk. gröna skogsbruksplaner och ett flertal områden finns avsatta som reservat och stora arealer är undantagna skogsbruk.

Klimatförändringen

Samlad expertis är enig om att förbränningen av fossila bränslen har ökat växthuseffekten med den följden att medeltemperaturen stiger på jorden. För att motverka den utvecklingen strävar man att efter att övergå till allt mer förnyelsebara energikällor. Skogens roll som förnyelsebar resurs och kvävebindare har blivit mer allmänt känt och uppmärksammat. En effekt av temperaturökning i Sverige är att tillväxten i våra skogar kommer att öka.

Brukad mark

Nämnden förvaltar 93 740 ha mark varav cirka 84 000 ha är skogsmark enligt internationell definition (kröntäckningsgrad). Den produktiva skogsmarksarealen är 69 663 ha enligt svensk definition. Av det totala markinnehavet brukas cirka 56 000 ha för virkesproduktion. Tillväxten i skogarna är högre än tidigare beräkningar och det totala virkesförrådet ökar.

Miljöcertifiering enligt PEFC

Egendomsnämnden har miljöcertifierat skogsbruket enligt PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes). PEFC är världens största skogscertifieringssystem med ett ursprung från familjeskogsbruket.

Åtta stift är certifierade enligt PEFC fyra enligt FSC och sex är dubbelscertifierade. Stiftet har bildat en gemensam paraplyorganisation, Svenska kyrkans skogscertifiering, för att rationellt kunna hantera administrationen och rutinerna kring skogscertifieringen. Föreningen har en expert anställd. Föreningen kontrollerar genom internrevisioner att medlemmarna (stiften) följer certifieringskraven. Föreningens verksamhet kontrolleras i sin tur av en extern oberoende auktoriserad revisor.

För den interna kontrollen och uppföljningen anlitar Svenska kyrkans skogscertifiering Hushållningssällskapet i Karlstad. Resultatet visar att vi lever upp till standarden på ett bra sätt. Certifieringen innebär att särskilda kriterier

ska uppfyllas bland annat ska minst fem procent av skogsmarksarealen ska avsättas för naturvårdsändamål och anlidade entreprenörer ska vara PEFC certifierade. Utöver de krav som ställs i fält ska förvaltningens rutiner och administration dokumenteras och följas upp. Kravet på metoder och rutiner är ett led i att ständig sträva efter förbättring.

Certifieringskraven anger en miniminivå och visar inte den enskilde markägarens verkliga ambition. Stiftet har exempelvis för närvarande tio procent av skogsmarksarealen undantagen skogsbruk. En grön skogsbruksplan ska finnas där bland annat alla naturvårdsområden finns markerade på kartan.

Verksamhetens klimatpåverkan

När träden växer binds koldioxid. En ökad skogsproduktion och en ökad användning av skogsprodukter motverkar utsläppen av växthusgaser. Våra skogar de skogsbaserade produkterna utgör grunden i den växande bioekonomin. Ett ansvarsfullt och långsiktigt hållbart skogsbruk kan därmed i sig betraktas som klimatfrämjande verksamhet.

Nedan redovisas nyckeltal för verksamhetsåret ur ett klimatperspektiv. I denna beräkning har inte skogsmarkens koldioxidupptag beaktats. Avverkningen betraktas här som ett direkt utsläpp av koldioxid även om det är bundet i olika produkter under olika lång tid beroende på produktens livslängd. Huvuddelen av produkterna hamnar slutligen som bränsle i energiproduktionen där de inte sällan ersätter olja vilket i sin tur minskar utsläppen av koldioxid. Den biogena koldioxiden som finns i träd och växter ingår redan i atmosfärens kolkretslopp. Det är den fossila koldioxiden från kol och olja tillför atmosfären nya mängder koldioxid som måste minska. Skogarna har under året bidragit till en nettoinlagring av 34 675 ton CO₂. Det kompenserar för cirka 4 900 svenskers årliga klimatpåverkan.

VERKSAMHETENS KOLDIOXIDBALANS 2016

	ton CO ₂
Skogarnas bindning av CO ₂ genom sin tillväxt	253 198
Uttag av skogsprodukter	-217 288
Avverkningsmaskinernas utsläpp	-1077
Skogsvårdsmaskinernas utsläpp	-69
Förvaltningspersonalens och egendomsnämnds ledamöternas resor	-15
Vägbyggnadsmaskinernas utsläpp	-73
Nettoeffekt inlagring av	34 675 ton CO ₂

Det intellektuella kapitlet

Det finns tillgångar som inte redovisas i balansräkningen men som ändå utgör en stor tillgång för egendomsnämnden.

Genom att redovisa det så kallade intellektuella kapitalet vill vi ge en beskrivning av dessa tillgångar. Det intellektuella kapitalet är uppdelat i tre delar:

- Humankapitalet utgörs av den kunskap och kompetens som de anställda besitter.
- Strukturkapitalet är de specialanpassade resurser som byggts upp kring verksamheten. Vanligtvis databaser, dataprogram, organisationsstrukturer o. dyl.
- Kundkapitalet är våra relationer med kunder såsom sågverk, skogsindustri, arrendatorer med flera.

Humankapitalet

Förvaltningen består av två centralt placerade stiftsjägmästare, en ekonom och fyra stiftsskogvaktare. Samtliga har en högskoleutbildning i botten. Ledningsfunktionen sköts från Härnösand av de två stiftsjägmästarna. Den operativa verksamheten inom de fyra skogvaktardistrikten sköts av respektive stiftsskogvaktare.

Strävan är att upprätthålla en rationell och kostnadseffektiv förvaltning med hög kvalitet som är rustad att leva upp till de förväntningar och krav som ställs. Det är därför viktigt att personalen ständig tar till sig ny kunskap grundad på forskning och erfarenheter. Samt att ny rationell teknik tas tillvara i förvaltningen. Under året har utbildning skett inom följande områden:

- Naturvård
- Geografiskt informationssystem

All avverkning sker med anlitade entreprenörer. Det ställs krav på att samtliga entreprenörer ska vara PEFC certifierade. Flera entreprenörer är årligen återkommande och har arbetat åt kyrkan under lång tid. Nämnden har inga egna skogsmaskiner. Skogsvårdsarbetet sker med säsonganställd personal och med anlitade entreprenörer.

Strukturkapitalet

Vi är tillsammans med stiftet ansluten till den gemensamma IT-plattformen, GIP. Det skogliga GIS-systemet ligger på egen server. Varje stiftsskogvaktare har via uppkoppling möjlighet att ansluta till det centrala datasystemet för att administrerar det egna distriktets skogsplaner med digitala kartor. Det skogliga registret med tillhörande kartor ajourförs löpande. Vi har ett GIS system med möjlighet att skapa kartor efter olika behov. Via GIS systemet finns även åtkomst mot olika myndighetsregister såsom riksantikvarieämbetet för fornlämningar och skogstyrelsen för naturskyddade områden. I fält används handburna GPS mottagare som även de är integrerade i GIS systemet.

Under året har de skogliga planerna förnyats med hjälp av laser data.

Samtliga fakturor hanteras digitalt och även inkommande handlingar skannas och administreras digitalt. Därmed erhålls samtidigt ett elektroniskt arkiv över verifikat och handlingar. Genom uppkoppling har stiftsskogvaktarna även möjlighet att ansluta sig till stiftskansliet och virkesredovisningssystemet VIOL. Vi driver tillsammans med tolv andra stift STIFAST ek. förening som har utvecklat ett fastighets- och arrenderegister varifrån närmare ett tusen arrenden administreras. Under året har skogsbruksplanerna ajourförts med hjälp av laserdata. Digitala markstrukturkartor i kombination med grundvattenkartor är ett stort stöd vid avverkningsplanering.

Detta för att minska körskadorna vid avverkning.

Vidare har vi direktkoppling till lantmäteriets centrala fastighetsregister med tillgång till alla officiella fastighetsuppgifter och fastighetskartor. Arbete pågår för att samordna system med andra stifts egendomsförvaltningar.

Genom fastighetsinnehavet är egendomsnämnden engagerad i ett flertal samfälligheter.

Vad gäller jakt och fiske så deltar vi i 55 viltvårdsområden och 100 fiskevårdsområden.

Skogsbilvägarna är ofta samägda och drivs som vägsamfälligheter. Totalt är vi representerade i 151 vägsamfälligheter.

När det gäller certifieringsarbetet så driver vi tillsammans med 12 andra stift föreningen Svenska kyrkans Skogscertifiering för att på ett enhetligt och rationellt sätt samordna miljöarbetet. Tillsammans med nio andra stift har vi bildat STIFAST ek.för. där vi gemensamt har utvecklat ett datasystem för att administrera fastigheter och olika arrendeupplåtelse. Datadriften för skogsbruksplanerna är samordnade med tre andra stift.

I ENSO, egendomsförvaltningarnas samarbetsorgan, sker en samordning av gemensamma frågor. Där är samtliga stift representerade genom respektive ordförande och förvaltningschef.

Genom skogsbruket är vi medlem i Skogforsk, Stiftelsen Skogsbrukets forskningsinstitut och virkesmätningssamfundet, VMF Nord ek. för.

Kundkapitalet

Genom fortlöpande kontakter med våra kunder följer vi efterfrågan på virket. Under året har även ett flertal industrier besökts. Årets exkursion med pastoraten var förlagd till Västjämtland där bland annat gamla försök med kontinuitetsskogsbruk visades. Erfarenhetsutbyte sker löpande med andra stift.

Granblomma.

**Stiftens egendomsför-
valtningar besöker här
brandområdet i Sala två
år efter branden.**

Risker och riskkontroll

All verksamhet är dagligen utsatt för risker. Med en aktiv riskhantering kan riskerna begränsas och kontrolleras.

Rätt urval av medarbetare och kunskapskontroll bidrar till att hålla nere risken. Kundurvalet är också ett sätt att minska risken. Nedan anges några riskområden:

Kredit och motpartsrisker

Löpande under året levereras virkesvolymen till ett så stort antal kunder. Regelmässigt krävs förskottsbetalning eller säkerheter, vanligen bankgarantier, för köparna motsvarande virkesvärdet. Undantag görs för börsnoterade företag, exempelvis SCA, som anses som säkra köpare.

Valet av kunder är den viktigaste riskhanteringen. I oklara fall införskaffas kreditupplysningar. Arrenden och hyror betalas i förskott, varför risken för utebliven betalning begränsas. Vid fastighetsförsäljningar krävs full betalning innan avstyckning eller lagfarter beviljas för köparen.

Marknadsrisker

Virkespriserna varierar enligt köparnas marknadsprislister. Vi strävar efter att teckna avtal som begränsar prisvariationer. Olika försäljningsmetoder prövas.

Finansiella instrument

För förvaltningen av prästlönefonden finns en etiskpolicy som följer Svenska kyrkans centrala policy. Därutöver finns en placeringspolicy som reglerar allokeringen samt vilken typ och fördelning av finansiella instrument som tillåts i portföljen. Genom en spridning på korta och långa köp av obligationer kan ränterisken nedbringas om än den finns. Aktier är starkt beroende på kursutvecklingen på fondbörsen. Därför inköps aktier med spridning på olika branscher och företag samt även en del på utlandsmarknaden.

Operativa risker

Administrativa risker kan motverkas genom tydliga rutiner för personalen samt fortlöpande adekvat vidareutbildning. Den internkontrollen är viktig och kan vidareutvecklas.

IT-risker kan alltid förekomma. I möjligaste mån är vi anslutna till transaktionssystem via storbankerna.

Det tas dagligen säkerhetskopior på databaserna på våra centrala dataserver. De så kallade legala riskerna, brottslighet, förebyggs genom internkontroll. För avverkat virke är vi noga med skyddsmärkningen av virket för att förhindra virkesstölder och felaktiga redovisningar av inmätt virke. Vi har en egen kulör, lila, registrerat hos virkesmättningsföreningen som stiftets egen färg vid virkesmärkning. Vi ligger uppkopplad till VIOL-systemet, där all virkesredovisning sker med uppgifter från den opartiska Virkesmättningsföreningen och Skogsbrukets Datacentral. Genom vår direkta uppkoppling till VIOL-systemet kan vi kontrollera virkesflödet varje dag. Uppkopplingen mot Viol-systemet finns förutom på vårt kontor i Härnösand även ute på varje stiftsskogvaktardistrikt.

Försäkringar

All skogsmark är brandförsäkrad hos Länsförsäkringar. Byggnader är fullvärdesförsäkrade eller första risk försäkrade motsvarande värdet. Vi har en försäkring på person- och sakskada på upp till 10 miljoner kronor.

FASTIGHETSFÖRÄNDRINGAR UNDER ÅRET

Under året har ett antal försäljningar och köp av mark genomförts. Dessa är:

FÖRSÄLJNINGAR

RESELE Resele Prästbord 1:36, 7110 m², till Pifas AB
YTTERHOGDAL del av Ytterhogdals Prästgård 1:1, 77 ha, till Naturvårdsverket
HOTAGEN del av Hotagen 2:1, 359 ha, till Naturvårdsverket
UNDERSÅKER del av Undersåkers Prästbord 1:1, 89 ha, till Naturvårdsverket

STÖDE del av Skjulsta 1:3, 39 ha, till Naturvårdsverket
ANUNDSJÖ del av Anundsjö Prästbord 1:1, 46 ha, till Naturvårdsverket
INDALEN del av Holms Prästbol 1:1, 2500m², till Kent och Catarina Sundholm
HÄLLESJÖ-HÅSJÖ del av Hällesjö Prästbord 1:1, 7900 m², till Gullik Nilsson

KÖP

KLÖVSJÖ-RÄTAN Vattviken 2:66, 844 ha, av Naturvårdsverket
HAMMERDAL Gisselås 1:43, 87 ha, av Ronny Isaksson

Årsredovisning för räkensårsåret 2016

Dnr 484.2017.72.E
Prästlönetillgångarna i Härnösands stift
Org nr 888000-5064

Förvaltningsberättelse

INFORMATION OM VERKSAMHETEN

Prästlönetillgångarnas historiska tillkomst

Ursprunget till den kyrkliga egendomen ligger långt tillbaka i historien. För att en socken skulle få sig en präst tilldelad, ålades bönderna att bygga en kyrka och prästgård och att till kyrkobyggnaden lägga viss jord för prästens underhåll, prästlönefastigheter. När prästlönefastigheter säljs ska köpeskillingen fonderas i prästlönefonden. Prästlönetillgångarna utgörs därmed av antingen prästlönefastigheter eller prästlönefond.

Prästlönetillgångarnas rättsliga ställning

Prästlönetillgångarna har genom århundraden setts som självägande stiftelseliknande rättssubjekt. I samband med relationsändringen kyrka-stat år 2000 har i lag klarlagts att prästlönetillgångarna ska förvaltas som självständiga rättssubjekt. Fastigheterna saknar lagfart men har inskrivningen ”Prästlönetillgång, Svenska kyrkan.” Den rättsliga synen på prästlönefastigheterna har därmed inte ändrats sedan dess tillkomst.

Prästlönetillgångarna är till sin karaktär lik avkastningsstiftelser, stiftelselagen är dock ej tillämplig. Att endast avkastningen får användas skall garantera att förmögenheten består över tiden. Kapitalvärdeskyddet för prästlönefonden sker genom krav på årlig värdesäkring och prästlönefastigheterna antas värdeskyddade genom att fastighetspriserna följer den allmänna kostnadsutvecklingen.

Förvaltning av prästlönetillgångarna

Enligt lag 1998:1591 ska prästlönetillgångarna förvaltas av Svenska kyrkan såsom självständiga förmögenheter. Genom kyrkoordningen, kap 46 §2, har Svenska kyrkan delegerat sitt förvaltningsuppdrag till stiftet. Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftets förvaltning och får utfärda särskilda bestämmelser om förvaltningen. Stiftsfullmäktige i Härnösands stift har, liksom åtta andra stift, utsett en Egendomsnämnd med ansvar och uppgift att förvalta stiftets prästlönetillgångar.

Prästlönetillgångarna består av tre rörelsegrenar jord, skog och fond vilka utgör egna resultatenheter. Förvaltningen av prästlönetillgångarna ska bära sina egna kostnader.

Avkastning och ändamål

De församlingar och pastorat vari prästlönetillgångarna har sitt ursprung, har andel i avkastningen. Andelstalsägarna har rätt till minst hälften av avkastningen, resterande del ingår som del av det inomkyrkliga utjämningsystemet som särskild utjämningsavgift.

Det är stiftsfullmäktige som fastställer utdelningens storlek och fördelning. I Härnösands stift har utdelningen fördelats med hälften enligt andelstalen och hälften som särskild utjämningsavgift. Ändamålet med avkastningen är att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse, KO 46 kap §1. Endast avkastningen får användas för ändamålet.

Arealuppgifter

Egendomsnämnden i Härnösands stift förvaltar 93 740 ha, av detta är 69 663 ha produktiv skogsmark.

RESULTAT OCH STÄLLNING

Rörelsegrenen Skog

Under året avverkades totalt 191 969 m³fub (202 375 m³fub). Gallringsavverkningarna utgjorde 25 % (18 %) av volymen. Den försålda virkesvolymen med hänsyn tagen till lagerförändringen uppgick till 191 924 m³fub (222 396 m³fub).

Årets resultat blev 40,6 mkr (32,8 mkr) vilket var 300 tkr mer än budget.

Rörelsegrenen Jord

Jordbruket utgör den minsta del av prästlönetillgångarna i Härnösands stift. Samtliga gårdsarrenden är avvecklade. Jordbruksmarken utarrenderas som sidoarrenden. Efterfrågan

på jordbruksmark är relativt svag i stiftet. Överskottet från jordbruket blev 157 tkr (106 tkr) vilket var enligt budget.

Rörelsegrenen Fond

Tre händelser har mer än några andra kännetecknat året: Det snabba fallet och återhämtningen för råvarupriser och tillväxtmarknaderna i början av året, Brexit-omröstningen i juni samt valet av Donald Trump till amerikansk president. Effekterna på finansmarknaden blev dramatiska. Globala aktier gav en avkastning på 18 %, varav 7 procentenheter berodde på en svagare krona. Svenska aktier gav en avkastning på ca 10%. Stockholmsbörsen steg med knappt 6 % (7 %) under året som helhet. Prästlönefonden hade en utveckling på 5,3 % (5 %). Prästlönefonden redovisade ett positivt resultat på 1 300 tkr (2 331 tkr) och underskred därmed budget med 200 tkr.

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusental kronor. Uppgifter inom parentes avser föregående år.

FLERÅRSÖVERSIKT

	2016	2015	2014	2013	2012
Rörelsens intäkter, mkr	115,0	97,7	109,3	85,7	82,3
- varav resultat vid avyttring					
prästlönefastigheter, mkr	28,6	2,0	0,5	3,9	0,2
Årets resultat, mkr	65,6	35,6	47,6	35,5	33,7
Förslag till utdelning, mkr	40,0	39,0	42,0	36,0	39,0
Balansomslutning per bokslutsdag, mkr	609,0	580,1	580,7	565,5	568,0
Nyckeltal					
Vinstmarginal skog, %	37,7	37,0	40,4	44,6	45,4
Vinstmarginal jord, %	75,8	51,5	52,8	54,1	50,0
Direktavkastning					
Direktavkastning skog, %	2,0	1,7	2,1	2,0	2,0
Direktavkastning jord, %	1,4	0,9	0,8	1,1	1,0
Direktavkastning fond, %	2,2	4,1	20,2	6,2	2,8
Direktavkastning förvaltade tillgångar	2,0	1,8	2,5	2,1	2,0
Totalavkastning					
Totalavkastning, skog (%)	3,8	9,7	9,6	2,3	2,0
Totalavkastning, jord (%)	4,1	0,9	0,8	0,9	1,0
Totalavkastning, fond (%)	5,4	8,2	20,8	6,1	6,7
Totalavkastning förvaltade tillgångar	3,9	9,6	2,7	2,4	2,3
Marknadsvärden förvaltade tillgångar, mkr					
Skog *	2 129,9	2 118,5	1 956,4	1 818,8	1 812,8
Jord	11,7	10,9	14,0	10,8	10,6
Fond	62,4	57,5	55,4	58,8	65,0
Summa marknadsvärde, mkr	2 204	2 187	2 026	1 888	1 888

* 14,5 mkr av marknadsvärdet på skogen utgörs av vindkraftsanläggningarna i Rätan och Sidensjö

Nyckeltalsdefinitioner

Vinstmarginal (%) - Uppgiften beräknas som rörelseresultat, exklusive realisationsresultat och avskrivningar, dividerat med rörelsens intäkter.

Direktavkastning (%) - Uppgiften beräknas som rörelseresultat, exklusive realisationsresultat och avskrivningar, dividerat med genomsnittligt marknadsvärde för förvaltade tillgångar.

Totalavkastning (%) - Uppgiften beräknas som rörelseresultat, inklusive realisationsresultat och avskrivningar, plus värdeutveckling under året dividerat med genomsnittligt marknadsvärde på förvaltade tillgångar.

Marknadsvärden - Marknadsvärdet för jord och skog ovan har beräknats som taxeringsvärdet * 1,33 för att möjliggöra relevanta jämförelser över tiden och mellan stiftet.

Marknadsvärde grundat på 2016 års köpeskillingsstatistik från LRF Konsult, 253 kr/m³sk, ger följande marknadsvärde på skogen: Skogsvärde totalt 2 122 mkr. Direktavkastning: 2,0%.

Cirka 13% av den totala virkesvolymen utgörs för närvarande av naturskyddad skog och genererar därmed ingen ekonomisk avkastning. Skogsbruksvärde brukad skog: 1 852 mkr. Direktavkastning 2,3%.

Finansiella instrument

Förvaltarens riktlinjer för placering av prästlönefonden. Prästlönefonden förvaltas diskretionärt av Handelsbanken. Placeringarna sker efter en av stiftsfullmäktige fastställd finanspolicy. Portföljen medger aktier mellan 30%–60% räntebärande värdepapper 35%–60% samt alternativa investeringar med kapitalskydd 10%–15%. Den neutrala fördelningen i fonden är 50%–35%–15%. Finanspolicyn är anpassad efter Svenska Kyrkans centrala policy och ställer höga etiska krav vad gäller bland annat vapen, alkohol och porr.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

De föregående två årens avverkningsplanering har i stort styrts av stormen Ivars efterverkningar. Detta år har vi återgått till den långsiktiga planerade avverkningsnivån. Årets totala avverkning uppgick till 191 969 m³fub. Gallringsandelen har ökat enligt plan och uppgick till 48 889 m³fub, vilket utgör 25% av den totala avverkningen. Årets skogsvårdsåtgärder har lett till att avsättningen till den framtida skogsvårdsskulden har kunnat minskas med 2,2 mkr och uppgår nu till 11,1 mkr. Marknaden för skogsråvara har varit god. Stora skogsindustri-investeringar görs i regionen vilket leder till ett ökat råvarubehov. Över tid har ett flertal sågverk lagts ner i stiftet och under året lades sågverket i Sikås ner. Trenden är färre men större köpare. Skogens resultat blev 40,6 mkr.

En stor utredning om den framtida nationella skogsstrategin, nationella skogsprogrammet, har genomförts. Skogsprogrammet är tänkt att bidra till att stimulera flera andra strategiska satsningar och politikområden som till exempel klimat- och miljömål, landsbygdsutveckling, nyindustrialisering, utveckling av export och besöksnäring med mera. Visionen för programmet är att ”Skogen – det gröna guldet – ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi.” I utredningen medverkade olika organisationer och aktörer. Max Enander representerade svenska kyrkan.

Utredningen har varit på remiss och förhoppningsvis kommer en proposition med ett förslag på ett nationellt svenskt skogsprogram. Som ett led i arbetet med nationellt skogsprogram och satsningar på bioekonomi, gjorde egendomsnämnderna i Karlstads och Härnösands stift, en gemensam studieresa till Finland, som haft ett nationellt skogsprogram sedan 1999. Under resan fick nämnderna möta forskare, experter och myndighetspersoner som berättade om sina erfarenheter inom området.

Efter många års väntan kom så äntligen ett första erbjudande om ersättningsmark från Naturvårdsverket, för

bildande av naturreservat. Fem naturreservat har lösts in och som ersättning erhöles Ersättningsmark i Sverige AB:s fastighet Vattviken 2:66 i Bergs kommun. Markaffären utlöste en resultatpåverkande reavinst på 28,6 mkr. Ett flertal naturreservatsförslag kvarstår dock i kyrkans ägo i avvaktan på fler erbjudande om ersättningsmark.

Ett historiskt arrendeavtal avseende fallrätten vid Rätans kraftverk som upphört, har fått en lösning. Efter långdragna förhandlingar har under året ett nytt tioårigt arrendeavtal tecknats. Det nya avtalet förändrar inte de ursprungliga rättigheterna, med bland annat möjlighet till att mot elragd andel i anläggningen, erhålla andelskraft. Det nya avtalet genererade detta första år drygt 3 mkr, vilket är en ökning med drygt 2,5 mkr mot tidigare avtal.

Prästlönetillgångarna har tre fallrättsavtal och dessa genererade tillsammans 4,1 mkr i intäkter. Intresset för nyetablering av vindkraft har avtagit. Det relativt låga elpriserna har försämrat lönsamheten. Inga nya arrendeavtal har tecknats under året. Några områden som berör kyrkans mark är under prövning. Markarrendeavtalen för vindkraft har genererat 3,4 mkr under året.

Efter ett positivt besked har samarbete med Östersunds kommun startats för att skapa ett antal nya tomter på Frösön.

Förhandlingarna om markbyte med SCA, som pågått under året, är i sin slutfas. Syftet med markbytet är att förbättra arronderingen på markinnehavet.

Egendomsnämnden har haft förvaltningsansvaret av biskopsgården ända sedan det föreskrevs i kyrkolagen. Över tid har förhållanden och förutsättningar ändrats varför stiftsfullmäktige på egendomsnämndens initiativ, har överfört förvaltningsansvaret till stiftsstyrelsen, som därmed får det fulla ansvaret för gården.

Finansmarknaden har under året haft stora svängningar. Brexit-omröstningen och presidentvalet i Amerika och en försvagad krona, är några faktorer som påverkat utvecklingen. Prästlönefonden har haft en positiv utveckling under året och gav ett resultat på 1 300 tkr.

Rörelsegrenen jord utgör den minsta delen av prästlönetillgångarna. Efter att alla gårdsarrenden avvecklats, består jordbruksverksamheten i huvudsak av sidoarrenden. Jordbruket gav ett resultat på 157 tkr.

Efter 35 år i samma lokaler, har stiftskansliet flyttat till nya funktionella och moderna lokaler.

Framtida utveckling

Arbetet med att uppdatera och förfina skogsbruksplanerna kommer att fortgå. Genom att tillvarata ny teknik, skapas nya möjligheter för effektivare avverkningsplanering med bland annat minskade körskador.

Bevakning av fastighetsmarknaden kommer att fortgå

för att ersätta de naturreservat som står i tur att bildas på kyrkans mark.

Byggnadsinventering kommer att genomföras under sommaren och ligga till grund för byggnadsavveckling och plan för byggnadsunderhåll.

Efterfrågan på tomtmark finns på olika håll i stiftet. Några tomtprojekt pågår och möjligheterna till att skapa fler tomter på kyrkans mark kommer att undersökas.

Samarbetet med andra stift och kyrkan centralt kommer att fortgå och utvecklas. Genom samarbete kan resurser och specialistkompetens delas och därmed behållas inom den kyrkliga förvaltningsorganisationen. Strävan är att upprätthålla en rationell och kostnadseffektiv förvaltning med hög kvalitet som är rustad att möta framtidens krav och förväntningar.

EGET KAPITAL

	2016	2015
Bundet eget kapital		
Prästlönefastighetskapital		
Belopp vid årets ingång	417 759	417 931
Köp av / investering i prästlönefastighet	30 233	1 595
Avskrivning	<u>-2 061</u>	<u>-1 767</u>
Belopp vid årets utgång	<u>445 931</u>	<u>417 759</u>
Prästlönefondskapital		
Belopp vid årets ingång	55 016	52 208
Köp av / investering i prästlönefastighet	-30 233	-1 595
Avskrivning	2 061	1 767
Realisationsvinst fastighetsförsäljning	28 612	1 986
Intrångsersättningar mm enligt KO 46:10	1 520	620
Värdesäkring enligt KO 46:11	980	30
Belopp vid årets utgång	<u>503 887</u>	<u>472 775</u>
Fritt eget kapital		
Balanserade medel		
Belopp vid årets ingång	36 292	31 251
Omföring föregående års resultat	32 936	47 041
Utdelningar till församling/pastorat	-19 500	-21 000
Särskild utjämningsavgift till stiftet	<u>-19 500</u>	<u>-21 000</u>
Belopp vid årets utgång	<u>30 228</u>	<u>36 292</u>
Redovisat årsresultat		
Belopp vid årets ingång	32 936	47 041
Omföring föregående års resultat	-32 936	-47 041
Redovisat årsresultat	65 625	35 572
Realisationsvinst fastighetsförsäljning	-28 612	-1 986
Intrångsersättning mm enligt KO 46:10	-1 520	-620
Värdesäkring enligt KO 46:11	<u>-980</u>	<u>-30</u>
Belopp vid årets utgång	<u>34 513</u>	<u>32 936</u>

Förslag till vinstdisposition

Fritt eget kapital enligt balansräkningen uppgår till 64 741 tkr. Då har till bundet eget kapital överförts 28 612 tkr för reavinster från fastighetsförsäljningar samt 1520 tkr för intrångsersättningar och andra upplåtelse. Värdesäkring av kapitalet har gjorts med 980 tkr.

Balanserad vinst från föregående år	30 228
Tillkommande redovisat disponibelt årsresultat	34 513

Summa 64 741

Egendomsnämnden beslutar att vinstmedlen disponeras så

att till församlingar/pastorat utdela	20 000
att till Härnösands stift inleverera som särskild utjämningsavgift	20 000
att i ny räkning överföra	24 741

Summa 64 741

Miljöinformation

Prästlönetillgångarna bedriver ingen enligt miljöbalken tillstånds- eller anmälningsskyldig verksamhet.

Skogsbruket är i likhet med nio andra stift certifierat enligt PEFC. Administrationen och rutinerna kring certifieringsarbetet sköts i den stiftsgemensamma Svenska kyrkans PEFC ekonomiska förening där representanter från respektive medlemsstift ingår. Miljöarbetet revideras dels internt och av extern auktoriserad PEFC-revisor från DNV.

För den interna revisionen anlitar samtliga stift Hushållningssällskapet. Där kontrolleras bland annat tagen naturvårdshänsyn vid slutavverkningarna.

Klimatpåverkan

Skog som växer tar upp stora mängder koldioxid (CO₂) ur luften. En ökad skogsproduktion och ett ökat användande av skogsprodukter motverkar effekten av utsläppen av växthusgaser. Därmed är ett ansvarsfullt och långsiktigt skogsbruk en klimatfrämjande verksamhet i sig. En beräkning av förvaltningens klimatpåverkan har gjorts. Där har hänsyn tagits till förvaltningens klimatpåverkan i form av utsläpp i sin verksamhet genom avverkning, markberedning, vägbyggnad, persontransporter och dylikt. Avverkningsvolymen i sig betraktas som ett direktutsläpp även om koldioxiden är bunden i olika produkter under olika lång tid. Kyrkans skogar har bidragit till att motverka klimatpåverkan under året genom en inlagring av 34 675 ton.

RESULTATRÄKNING

	Not	2016	2015
Rörelsens intäkter	3		
Intäkter prästlönefastigheter	4	84 928	93 227
Intäkter prästlönefond			
	4	1 403	2 501
Resultat vid avyttring av prästlönefastigheter	4	28 612	1 986
Övriga rörelseintäkter		<u>8</u>	<u>13</u>
Summa rörelsens intäkter		114 951	97 727
Rörelsens kostnader			
Kostnader för varor, material och vissa köpta tjänster		-29 067	-46 369
Övriga externa kostnader	5, 8	-6 895	5 851
Personalkostnader	6, 7	-6 209	-6 261
Av- och nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar		<u>-2 131</u>	<u>-2 058</u>
Summa rörelsens kostnader		-44 302	-60 539
Rörelseresultat	3	70 649	37 188
Resultat från finansiella investeringar	9		
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		<u>1 456</u>	<u>269</u>
Summa resultat från finansiella investeringar		1 456	269
Resultat efter finansiella poster		72 105	37 457
Bokslutsdispositioner	10	-3 703	-1 149
Skatt	19	<u>-2 777</u>	<u>-736</u>
ÅRETS RESULTAT		65 625	35 572

Prästlönefastigheter och prästlönefonder skall förvaltas av Svenska kyrkan såsom självständiga förmögenheter. Endast avkastningen får användas för ändamålet. Resultaträkningen ovan är utformad för att följa god redovisningssed. Det redovisade resultatet är inte i sin helhet disponibelt för ändamålet. Enligt lag och kyrkoordning skall kapitalisering ske enligt nedan.

Årets resultat enligt resultaträkningen	65 625	35 572
Intrångsersättningar mm enligt KO 46:10	-1 520	-620
Värdesäkring enligt KO 46:11	-980	-30
Omföring av realisationsresultat för fastighet i förhållande till anskaffningsvärde	<u>28 612</u>	<u>-1 986</u>
Disponibelt för utdelning	34 513	32 936

BALANSRÄKNING

	Not	2016-12-31	2015-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Prästlönefastigheter	11	445 931	417 759
Inventarier, verktyg och installationer	12	272	276
		<u>446 203</u>	<u>418 035</u>
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Prästlönefond	13	57 955	55 016
Övriga långfristiga placeringar	13	<u>1 128</u>	<u>232</u>
		59 083	55 248
Summa anläggningstillgångar		505 286	473 283
Omsättningstillgångar			
Varulager		1 387	938
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		6 304	9 299
Övriga fordringar		1 521	2 417
Skattefordringar			4 321
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	14	<u>5 717</u>	<u>4 861</u>
		14 929	20 898
Kortfristiga placeringar	15	72 784	63 527
Kassa och bank		<u>16 005</u>	<u>21 443</u>
		88 789	84 970
Summa omsättningstillgångar		103 718	106 807
Summa tillgångar		609 004	580 090

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

	Not	2016-12-31	2015-12-31
Eget kapital	16		
<u>Bundet eget kapital</u>			
Prästlönefastighetskapital		445 932	417 759
Prästlönefondskapital		57 955	55 016
<u>Fritt eget kapital</u>			
Balanserat resultat		30 228	36 292
Årets resultat		<u>34 513</u>	<u>32 936</u>
Summa eget kapital		<u>568 628</u>	<u>542 003</u>
Obeskattade reserver			
Obeskattade reserver	10	<u>20 619</u>	<u>16 917</u>
Summa obeskattade reserver		<u>20 619</u>	<u>16 917</u>
Avsättningar			
Avsättning skogsvård		<u>11 100</u>	<u>13 300</u>
Summa avsättningar		<u>11 100</u>	<u>13 300</u>
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 692	4 721
Skatteskuld		1 927	
Övriga skulder		1 480	1 365
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	18	<u>3 558</u>	<u>1 784</u>
Summa kortfristiga skulder		<u>8 657</u>	<u>7 870</u>
Summa eget kapital och skulder		<u>609 004</u>	<u>580 090</u>

KASSAFLÖDESANALYS

	2016	2015
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	72 104	37 456
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		
Av- och nedskrivningar	2 131	2 058
Ökning/minskning av avsättningar	-2 200	4 600
Resultat vid försäljning av anläggningstillgångar	-28 612	-1 986
Betalda inkomstskatter	<u>3 471</u>	<u>-1 936</u>
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet	46 894	40 192
Kassaflöde från förändring i rörelsekapitalet		
Ökning/minskning av varulager	-449	2 897
Ökning/minskning av kortfristiga skulder	-1 140	96
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar	<u>3 036</u>	<u>2 769</u>
Kassaflöde från den löpande verksamheten	48 341	45 954
Investeringsverksamheten		
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-65	43
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-65	-43
Prästlönetillgångar		
<u>Prästlönefastigheter</u>		
Förvärv av prästlönefastigheter	-32 256	-2 250
Försäljning av prästlönefastigheter	30 634	2 410
<u>Prästlönefondsmedel</u>		
Nettoförsäljning av värdepapper	<u>-3 835</u>	<u>-1 947</u>
Kassaflöde från prästlönetillgångarna	-5 457	-1 787
Kassaflöde före utdelning	42 819	44 124
Utdelning till församlingar/pastorat och stift	<u>-39 000</u>	<u>-42 000</u>
Årets kassaflöde	3 819	2 124
Likvida medel vid årets början	84 970	82 846
Likvid medel vid årets slut	88 789	84 970
Specifikation av likvida medel vid årets slut		
Kassa och bank	16 005	21 443
Kortfristiga placeringar	<u>72 784</u>	<u>63 527</u>
	88 789	84 970

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Grunder för upprättande

Från och med räkenskapsåret 2016 upprättas årsredovisningen med tillämpning av årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Vidare tillämpas rekommendationer utgivna av Svenska Kyrkans Redovisningskommitté (KRED). Övergången från tidigare regelverk har gjorts i enlighet med föreskrifterna i K3:s kapitel 35, vilket innebär bland annat att jämförelsetalen för 2015 har räknats om och att omräknade jämförelsetal presenteras i resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys och noter. Förändringarna och effekterna i samband med övergången har konstaterats inte få några effekter.

Värderingsgrund

Tillgångar och skulder värderas till anskaffningsvärde om inte annat anges.

Belopp

Samtliga belopp är angivna i tusentals kronor (tkr) om inte annat anges. Beloppen inom parentes anger föregående års värden.

Intäktsredovisning

Intäkter redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas och som är för egen räkning.

Försäljning av varor redovisas vid leverans av produkter till kunden, i enlighet med försäljningsvillkoren. Försäljning redovisas netto efter moms, rabatter och kursdifferenser vid försäljning i utländsk valuta.

Virkesintäkter: Intäkter från leveransvirke redovisas i den period virket levererats till köparen. Intäkter från avverkningsuppdrag och leveransrotköp redovisas i den period virket inmätts. Intäkter från rotposter redovisas vid kontraktstillfället.

Övriga intäkter som intjänats intäktsredovisas enligt följande:

Arrende- och hyresintäkter: i den period uthyrningen sker

Ränteintäkter: i enlighet med effektiv avkastning

Erhållen utdelning: när rätten att erhålla utdelning bedöms som säker.

Leasing

All leasing, både när prästlönetillgångarna är leasetagare och leasegivare, redovisas som operationell leasing, dvs leasingavgifterna, inklusive en första förhöjd avgift, redovisas som kostnad/intäkt linjärt över leasingperioden. Uppgifterna om avgifter i noten är redovisade i nominella belopp. Med leasingperiod avses den period som leasetagaren har avtalat att leasa en tillgång.

Inkomstskatter

Prästlönetillgångarna beskattas från och med inkomståret 2014 som en inskränkt skattskyldig stiftelse. Endast inkomst av näringsverksamhet och innehav av fastighet beskattas. Kapitalvinster och andra inkomster som inte kommer från näringsverksamhet är alltid skattefria förutsatt att villkoren för inskränkt skattskyldighet är uppfyllda.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärdet efter avdrag för avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt över den bedömda nyttjandeperioden. Mark skrivs inte av då nyttjandeperioden är obegränsad. Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	25–50 år
Skogsbilvägar	10 år
Skotrar	10 år
Datautrustning	3 år

Övriga inventarier, installationer och verktyg 10 år

Vid varje balansdag sker en prövning av anläggningstillgångens värde och det skrivs ned ifall den bedöms ha ett lägre värde än bokfört värde och det kan antas att värdenedgången är bestående. Om det inte längre finns skäl för nedskrivningen återförs den. Nedskrivningen och återföringen redovisas i resultaträkningen.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när prästlönetillgångarna blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och prästlönetillgångarna har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Prästlönefondsmedel- Övriga långfristiga värdepappersinnehav

Innehaven innehas på lång sikt och redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde. I efterföljande redovisning värderas posten fortsatt i enlighet med lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärde eller marknadsvärdet på balansdagen. De räntebärande tillgångarna redovisas i efterföljande redovisning till upplupet anskaffningsvärde.

Prästlönefondsplaceringar

Prästlönefondsmedel utgör en separat förvaltd tillgångsmassa, motsvarande förvaltningens bundna prästlönefondskapital, där insättningar och uttag ur värdepappersportföljen sker i samband med köp och försäljning av prästlönefastigheter. Samtliga tillgångar och eventuella fondlikvidskulder som är relaterade till portföljen redovisas på raden Prästlönefondsmedel i balansräkningen. Prästlönefondsmedlen förvaltas långsiktigt och redovisas som anläggningstillgång. Förvaltningen av prästlönefondsmedel utgör en kärnverksamhet i förvaltarens uppdrag och redovisas som en egen rörelsegren. Avkastningen från prästlönefondsmedlen redovisas på separat rad under verksamhetens intäkter.

För de noterade värdepapper som ingår i i prästlönefondsmedlen sker en kollektiv värdering. Det innebär att vid prövning av lägsta värdets princip/prövning av nedskrivningsbehov avräknas orealiserade förluster mot orealiserade vinster inom portföljen.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Kortfristiga placeringar

Värdepapper som är anskaffade med avsikt att innehas kortsiktigt redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde och i efterföljande värderingar i enlighet med lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde. Kortfristiga placeringar värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde, det vill säga marknadsvärdet.

Avsättningar

Med avsättningar avses förpliktelse på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de skall infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

Kassaflödsanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod och visar prästlönetillgångarnas in- och utbetalningar uppdaterade på löpande verksamheten, investeringsverksamhet, finansieringsverksamhet samt förvaltda prästlönetillgångar. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Som likvida medel klassificeras rörelsemedel bestående av kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut, kyrkkontot samt kortfristiga likvida placeringar som är noterade på en marknadsplats.

Eget kapital och lämnad utdelning

Eget kapital delas in i bundet och fritt eget kapital.

Bundet eget kapital utgörs av Prästlönefastighetskapital och Prästlönefondskapital. Vid försäljning av prästlönefastighet tillförs prästlönefondskapitalet ett belopp motsvarande erhållen köpeskilling. Detta uppnås genom omföringar inom eget kapital. Prästlönefondskapitalet värdesäkras årligen, genom en kapitalisering som tas av avkastningen, för att trygga att kapitalet inte urholkas på grund av inflation. Vid köp av prästlönefastighet förs ett belopp motsvarande köpeskillingen om från prästlönefondskapital till prästlönefastighetskapital.

Fritt eget kapital utgörs av balanserade vinstmedel och årets resultat justerat för omföringar till/från bundet eget kapital samt lämnad utdelning.

Utdelning

Av stiftsfullmäktige beslutad utdelning redovisas direkt mot fritt eget kapital.

Not 2 Uppskattningar och bedömningar

Prästlönetillgångarna gör uppskattningar och bedömningar om framtiden. De uppskattningar för redovisningsändamål som blir följden av dessa kommer, definitionsmässigt, sällan att motsvara det verkliga resultatet. De uppskattningar och antaganden som Prästlönetillgångarna gjort bedöms inte innebära några väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder nästkommande år.

NOT 3 Information om oberoende rörelsegrenar

	2016	2015
Rörelsens intäkter fördelar sig på rörelsegrenar enligt följande		
Skog	113 342	95 020
Jord	207	206
Fond	<u>1 402</u>	<u>2 501</u>
	<u>114 951</u>	<u>97 727</u>
Rörelseresultatet fördelar sig på rörelsegrenar enligt följande		
Skog	69 192	34 751
- varav realisationsresultat vid avyttring av anl.tillgång	28 612	1 986
Jord	157	106
Fond	<u>1 300</u>	<u>2 331</u>
	<u>70 649</u>	<u>37 188</u>

Not 4 Intäkternas fördelning

	2016	2015
<u>Intäkter prästlönefastigheter</u>		
<i>Intäkter skog</i>		
Leveransrotköp	9 682	8 730
Leveransvirke	63 549	76 305
Jaktarrenden	1 230	1 222
Fallrätter	4 112	1 508
Vindkraftsarrenden	3 377	3 712
Övriga intäkter	2 780	1 557
Resultat vid försäljning av fastigheter	<u>28 612</u>	<u>1 986</u>
	<u>113 342</u>	<u>95 020</u>
Jordbruksarrenden	<u>207</u>	<u>206</u>
	207	206
<u>Intäkter prästlönefond</u>		
Utdelningar	418	448
Realisationsresultat	<u>984</u>	<u>2 053</u>
	1 402	2 501
SUMMA	114 951	97 727

Not 5 Arvode och kostnadsättning till revisorer

	2016	2015
<u>Kvalificerade revisorer</u>		
Öhrlings Pricewaterhouse Coopers AB		
Revisionsuppdrag	95	95
Andra uppdrag	<u>5</u>	
	100	95

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på Prästlönetillgångarnas revisorer att utföra, rådgivning eller annat som för- anleds av iakttagelser vid sådana arbetsuppgifter samt verksamhetsrevision. Allt annat är uppdrag.

Not 6 Inhyrd personal

All personal är anställd av stiftet och har stiftsstyrelsen som personalorgan. Prästlönetillgångarna belastas med samtliga personalkostnader. Dessa redovisas under personalkostnader i resultaträkningen. I not 7 redovisas, som tilläggsinformation, kostnader etc för den personal från stiftet som uteslutande arbetar med förvaltningen av Prästlönetillgångarna.

NOT 7 Personal

	2016	2015
Kvinnor	1	1
Män	6	6
Totalt	7	7

I sifferuppgifterna nedan ingår den stiftspersonal som uteslutande arbetat åt Prästlönetillgångarna.

Könsfördelningen i Egendomsnämnden

Kvinnor(%)	20,00	20,00
Män(%)	80,00	80,00

Löner, arvoden och andra ersättningar

Ledamöter i Egendomsnämnden	166	132
Personal	<u>3 845</u>	<u>3 533</u>
	4 011	3 665

Till ordförande i Egendomsnämnden har ersättning utgått med 34 tkr (32 tkr).

Pensionskostnader och andra avgifter

Pensionskostnader	277	373
Andra sociala avgifter enligt lag och avtal	<u>1 321</u>	<u>1 152</u>
	1 598	1 525

Härnösands stift har inga övriga utfästelser om pensioner eller avgångsvederlag till personer i ledande ställning

Not 8 Operationell leasing

	2016	2015
<i>I Not avseende uppgifter som leasetagare</i>		
Framtida minimileaseavgifter som ska erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal		
Förfaller till betalning inom ett år	472	557
Förfaller till betalning senare än ett år men inom fem år	1 226	1 410
Förfaller till betalning senare än fem år	434	650
Under perioden erlagda leasingavgifter	550	515

Den operationella leasingen utgörs i allt väsentligt av hyrda inventarier och lokaler. Storleken på de framtida leasingavgifterna redovisas till nominellt belopp. Variabla avgifter förekommer inte. Inventarier leasas på fem år med möjlighet till utköp. Bilar leasas på tre år med möjlighet till förlängning eller utköp.

Not avseende uppgifter som leasegivare

Framtida minimileaseavgifter som kommer att erhållas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal		
Förfaller inom ett år	4 538	3 700
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	8 007	6 800
Förfaller till betalning senare än fem år	47 000	40 800
Under perioden erhållna leasingavgifter	9 663	7 241

De huvudsakliga leasingavgifterna avser fallrätter och vindkraftsarrenden, övriga avgifter avser jakt- och markarrenden. Leasingavgifterna avseende fallrätter och vindkraft är till större del baserade på elproduktionen och varierar således. Dessa är inte med i framtida leasingavgifter av detta skäl.

Not 9 Resultat från finansiella investeringar

	2016	2015
Övriga ränteintäkter och liknande poster		
Räntor	10	5
Skattefria kapitalintäkter	1 419	217
Skattefria räntor	<u>27</u>	<u>47</u>
	<u>1 456</u>	<u>269</u>

Not 10 Obeskattade reserver

	2016	2015
Akkumulerad skillnad mellan bokförda avskrivningar och avskrivningar enligt plan	182	180
Periodiseringsfond tax 2012	5 000	5 000
Periodiseringsfond tax 2013	3 750	3 750
Periodiseringsfond tax 2014	3 600	3 600
Periodiseringsfond tax 2015	2 987	2 987
Periodiseringsfond tax 2016	1 400	1 400
Periodiseringsfond tax 2017	<u>3 700</u>	
	20 619	16 917

Not 11 Prästlönefastigheter

	16-12-31	15-12-31
Ingående anskaffningsvärden	431 672	430 078
Årets förändringar		
-Inköp	32 255	2 250
-Försäljningar och utrangeringar	<u>-2 022</u>	<u>-656</u>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	461 905	431 672
Ingående avskrivningar	-13 913	-12 147
Årets förändringar		
-Försäljningar och utrangeringar		232
-Avskrivningar	<u>-2 061</u>	<u>-1 998</u>
Utgående ackumulerade avskrivningar	<u>-15 974</u>	<u>-13 913</u>
Utgående bokfört värde	<u>445 931</u>	<u>417 759</u>
Taxeringsvärden		
Mark	1 610	1 600
Byggnader	1 861	1 312

Prästlönetillgångarna omfattas från och med år 2000 av bokföringsskyldighet. I den öppningsbalansräkning som upprättades 2000-01-01 värderades fastighetsbeståndet, med stöd av BFN U 95:3, till ett försiktigt beräknat marknadsvärde vilket ansågs motsvara då aktuella taxeringsvärden.

Not 12 Inventarier, verktyg och installationer

	16-12-31	15-12-31
Ingående anskaffningsvärden	477	600
Årets förändringar		
-Inköp	66	43
-Försäljningar och utrangeringar		<u>-166</u>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	543	477
Ingående avskrivningar	-201	-307
Årets förändringar		
-Försäljningar och utrangeringar		166
-Avskrivningar	<u>-70</u>	<u>-60</u>
Utgående ackumulerade avskrivningar	-271	-201
Utgående bokfört värde	<u>272</u>	<u>276</u>

Not 13 Prästlönefond

	Anskaffningsvärde	Bokförtvärde	Marknad-bokslutsdag
Noterade aktier och aktiefonder	29 065	29 065	33 791
Noterade räntebärande värdepapper	26 438	26 438	27 186
Onoterade värdepappersinnehav	1 000	0	0
Depåkonto	3 580	3 580	3 580
Summa prästlönefondsplaceringar	60 083	59 083	64 557

I portföljen ingår prästlönefondskapitalet med 57 955 tkr (55 016) tkr. Vid bokslutet sker en avstämning, realiserade vinster plockas ut liksom investeringar i fastigheter medan försäljningslikvider samt avskrivningar sätts in.

Not 14 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	16-12-31	15-12-31
Hyra kanslilokaler	65	
Upplupna ersättningar för fallrätter	1 792	1 074
Upplupna ersättningar för vindkraft	3 372	3 711
Övriga poster	<u>488</u>	<u>75</u>
SUMMA	<u>5 717</u>	<u>4 860</u>

Not 15 Värdepappersinnehav

Värdepappersinnehav	Anskaffningsvärde	Bokförtvärde	Marknad-bokslutsdag
Kortfristiga placeringar			
Noterade räntebärande värdepapper SHB	36 412	36 412	36 722
Noterade räntebärande värdepapper Danske Bank	36 372	36 372	37 155
Summa kortfristiga placeringar	72 784	72 784	73 877

Vid beräkning av nedskrivningsbehov har samtliga placeringar beaktats, varför inget nedskrivningsbehov anses föreligga.

Not 16 Förslag till vinstdisposition

Fritt eget kapital enligt balansräkningen uppgår till 64 741 tkr. Då har till bundet eget kapital överförts 28 612 tkr för reavinster från fastighetsförsäljningar samt 1 520 tkr för intrångsersättningar och andra upplåtelser. Värdesäkring av kapitalet har gjorts med 980 tkr.

Balanserad vinst från föregående år	30 228
Tillkommande redovisat disponibelt årsresultat	<u>34 513</u>
Summa	64 741
Egendomsnämnden beslutar att vinstmedlen disponeras så...	
...att till församlingar/pastorat utdela	20 000
...att till Härnösands stift inleverera som särskild utjämningsavgift	20 000
...att i ny räkning överföra	<u>24 741</u>
Summa	<u>64 741</u>

Not 17 Avsättningar

	2016	2015
Avsättning för skogsvård	<u>11 100</u>	<u>13 300</u>
	11 100	13 300

Prästlönetillgångarnas skuld för förmånsbestämda tjänstepensioner vid inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp redovisas som skuld till Härnösands stift i balansposten "Övriga skulder".

Not 18 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	16-12-31	15-12-31
Förutbetalda arrendeintäkter		1 028
Förutbetalda intäkter, övrigt		4
Sent erhållna fakturor, övrigt	<u>3 558</u>	<u>752</u>
Summa	3 558	1 784

Not 19 Skatt på årets resultat

	2016	2015
Aktuell skatt	2 777	736
Skatt på årets resultat	2 777	736
Redovisat resultat i skattepliktig verksamhet före skatt	41 496	5 929
Skatt beräknad enligt gällande skattesats (22 %)	9 129	1 304
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader	185	190
Skatteeffekt av ej skattepliktig realisationsvinst	-6 554	-563
Skatt hänförlig till tidigare års redovisade resultat		-217
Skatteeffekt av schablonränta på periodiseringsfond	17	22
Redovisad skattekostnad	2 777	736

Härnösand 2017-03-22

Sven-Erik Bodén
Ordförande

Anders Eriksson

Priscilda Helenius

Paul Höglund

Bertil Swenson

Vår revisionsberättelse har lämnats 2017-03-22.

Carina Häggkvist
Auktoriserad revisor

Per-Eric Larsson

Rolf Larsson

Martin Nilsson

Sverker Ågren

Revisionsberättelse

Till stiftsfullmäktige i Härnösands stift avseende
Prästlönetillgångarna i Härnösands stift, org.nr 888 000-5064

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Prästlönetillgångarna i Härnösands stift för år 2016.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Prästlönetillgångar i Härnösands stifts finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att stiftsfullmäktige fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten *Den auktoriserade revisorns ansvar* samt *Den icke-kvalificerade revisorns ansvar*.

Vi är oberoende i förhållande till stiftet, enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Egendomsnämndens ansvar

Det är egendomsnämnden, som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Egendomsnämnden ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar egendomsnämnden för bedömningen av Prästlönetillgångarnas förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om beslut fattas att upplösa prästlönetillgångarna, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av stiftets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i egendomsnämndens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att egendomsnämnden använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftets förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett stift inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera egendomsnämnden om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

De icke- auktoriserade revisorernas ansvar

Vi har att utföra en revision enligt kyrkoordningen och revisionslagen och därmed enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av prästlönetillgångarnas resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt kyrkoordningen

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av egendomsnämndens förvaltning för år 2016.

Vi tillstyrker att stiftsfullmäktige beviljar egendomsnämndens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorernas ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till stiftet enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Egendomsnämndens ansvar

Egendomsnämnden ansvarar för prästlönetillgångarnas organisation och förvaltningen av prästlönetillgångarnas angelägenheter enligt kyrkoordningen. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma prästlönetillgångarnas ekonomiska situation och att tillse att prästlönetillgångarnas organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och stiftets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Revisorernas ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon ledamot av egendomsnämnden i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftet.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftet.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Härnösand den 22 mars 2017

Carina Häggkvist
Auktoriserad revisor

Sverker Agren

Per-Eric Larsson

Rolf Larsson

Martin Nilsson

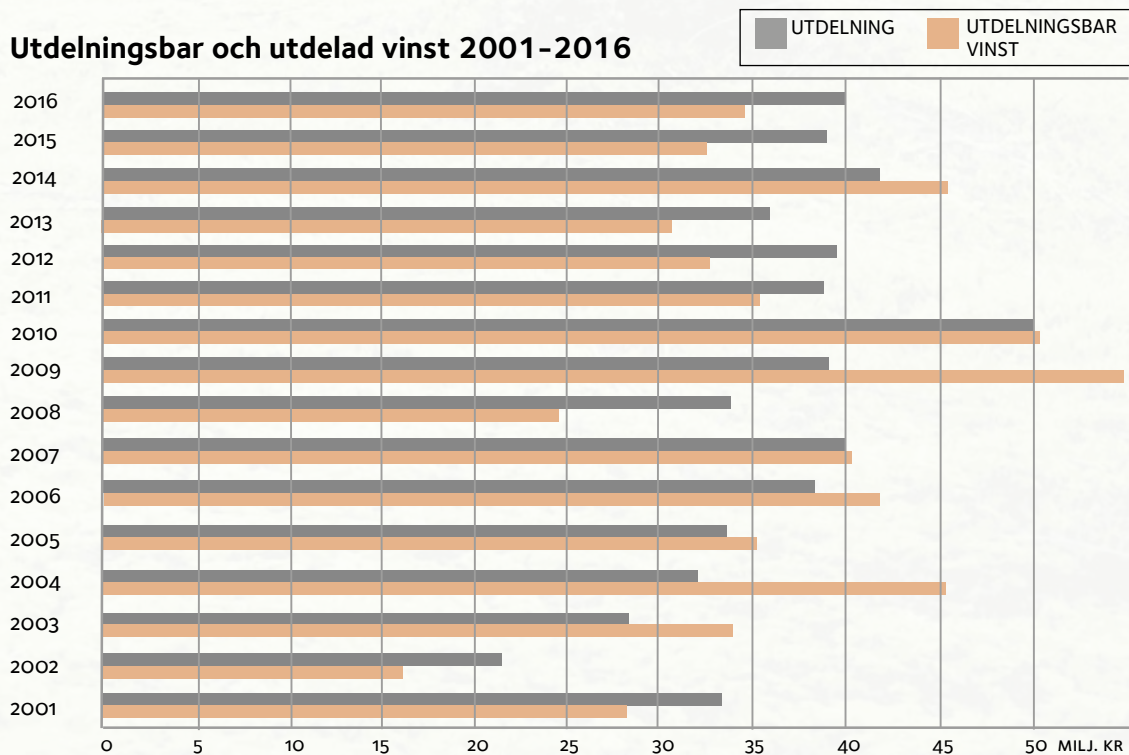
Andelstalsägare, andelstal och utdelning i kronor

Av den totala utdelningen, 40 miljoner kronor, delas 50 % ut efter andelstal direkt till församlingar och pastorat och 50 % betalas in som särskild utjämningsavgift till Härnösands stift. Utdelningsdag 1 juli 2017

Pastorat och församlingar	Andelstal	% andel	Utdelning 50% efter andelstal
Alnö församling	3038	0,50	100249
Anundsjö och Skorped pastorat	15397	2,54	508074
Arnäs, Gideå och Trehörningsjö pastorat	10872	1,79	358757
Borgsjö - Haverö församling	21240	3,50	700883
Brunflo, Lockne, Marieby och Näs pastorat	7983	1,32	263425
Bräcke-Revsund pastorat (Bräcke - Nyhem, Revsund - Sundsjö - Bodsjö)	20780	3,43	685703
Fors - Ragunda pastorat	21489	3,55	709099
Frostvikens församling	10087	1,66	332853
Frösö, Sunne, Norderö församling	5284	0,87	174363
Föllingebygdens församling	42224	6,97	1393318
Grundsunda församling	5696	0,94	187958
Gudmundrå församling	2740	0,45	90415
Häggenås - Lit - Kyrkås församling	9225	1,52	304409
Härnösands Domkyrkoförsamling	672	0,11	22175
Härnösands landsförsamlingars pastorat (Hemsö, Häggdånger, Högsjö, Stigsjö, Säbrå, Viksjö)	14189	2,34	468212
Håsjö pastorat (Hällesjö - Håsjö, Stugun, Borgvattnet)	13205	2,18	435742
Härjedalens pastorat (Hedebygden, Svegsbygden, Tännäs-Ljusnedal, Ytterhogdal - Överhogdal - Ängersjö)	57733	9,53	1905087
Hässjö, Tynderö och Ljustorp pastorat	5029	0,83	165948
Indalens pastorat (Indals, Sättna, Liden, Holm)	11182	1,84	368986
Långsele, Graninge och Helgum pastorat	14645	2,42	483259
Njurunda församling	2703	0,45	89194
Nora-Skog församling	2465	0,41	81341
Nordingrå församling	2996	0,49	98863
Nätra-Sidensjö pastorat	15421	2,54	508866
Offerdal, Alsen pastorat	10125	1,67	334107
Ramsele-Edsele församling	26737	4,41	882274
Rödön, Näskott, Aspås och Ås pastorat	12146	2,00	400797
Selånger församling	1424	0,23	46989
Själevad, Mo och Björna pastorat	12076	1,99	398487
Sköns församling	2312	0,38	76292
Sollefteå - Boteå pastorat (Sollefteå, Boteå, Sänga-Multrä, Överlänäs)	24556	4,05	810305
Strömsunds pastorat (Ström, Alanäs, Hammerdal, Gåxjö, Fjällsjö, Tåsjö, Bodum)	43695	7,21	1441858

Pastorat och församlingar	Andelstal	% andel	Utdelning 50% efter andelstal
Stöde församling	12780	2,11	421717
Sundsvalls församling	0	0,00	0
Södra Jämtlands pastorat (Berg, Hackås, Klövsjö - Rätan, Myssjö - Oviken, Åsarna)	41876	6,91	1381834
Timrå församling	593	0,10	19568
Torps församling	22778	3,76	751634
Tuna - Attmars församling	1456	0,24	48045
Ullånger, Vibyggrå pastorat	1829	0,30	60354
Undersåker, Kall pastorat	14823	2,45	489133
Västra Storsjöbygdens församling	9773	1,61	322492
Ådalsbygdens pastorat (Ytterlännäs, Torsåker, Dal, Bjärträ, Styrnäs)	9235	1,52	304739
Ådals-Liden, Junsele, Resele och Ed pastorat	40252	6,64	1328245
Åre församling	1280	0,21	42238
Örnsköldsvik församling	0	0,00	0
Östersunds församling	52	0,01	1716
SUMMA	606093	100	2000000

Utdelning till församlingar och pastorat efter andelstal	20 000 000
Särskild utjämningsavgift inleveras till Härnösands stift	20 000 000
Summa utdelning från Prästlönetillgångarna	40 000 000

BEFATTNINGSHAVARE

Stiftsjägmästare
Max Enander
Tel: 0611-254 30
max.enander@svenskakyrkan.se

Bitr stiftsjägmästare
Thomas Karnestrand
Tel: 0611-254 32
thomas.karnestrand@svenskakyrkan.se

Ekonom
Barbro Nordlöf
Tel: 0611-254 31
barbro.nordlof@svenskakyrkan.se

SKOGVAKTARNA

Östra distriktet
Jan-Olof Eriksson
Box 94,
871 22 Härnösand
Tel: 0611-254 33,
jan-olof.eriksson@svenskakyrkan.se

Norra distriktet
Gunnar Pamuk
Ramselevägen 10,
833 93 Strömsund
Tel: 0611-254 35
gunnar.pamuk@svenskakyrkan.se

Mellersta distriktet
Fredrik Sätter
Alsenvägen 18,
830 47 Trångsviken
Tel: 0611-254 39
fredrik.satter@svenskakyrkan.se

Södra distriktet
Olof Grinde
Pastorsexp.
Kyrkvägen 15
840 90 Ytterhogdal
Tel: 0611-254 38
olof.grinde@svenska-kyrkan.se

Ordlista

Vinstmarginal

Rörelseresultat efter avskrivningar

Rörelsens omsättning

Vinstmarginalen uttrycker vinsten i förhållande till intäkterna.

Direktavkastning

Rörelseresultat efter avskrivningar

Marknadsvärdet av skog, jord och fond

Rörelseresultat + orealiserad värdetillväx

Totalavkastning

Marknadsvärde för förvaltade tillgångar

Direktavkastningen uttrycker vinsten i förhållande till marknadsvärdet av de tillgångar vi förvaltar.

Omsättning

Summa rörelseintäkter

Operativt kassaflöde

Operativt kassaflöde utgörs av summan av rörelseöverskott samt förändring av rörelsekapital och pensionsskuld med avdrag för löpande investeringar i anläggningar och fond.

Rörelsens kassaflöde

Rörelsens kassaflöde utgörs av operativt kassaflöde med avdrag för finansiella poster samt påverkat av övrigt finansiellt kassaflöde.

Barrved

Tall- eller granved. Har längre och starkare fibrer än lövved.

Lövved

Vanligen björk. Har kortare fibrer än barrved. Används särskilt vid framställning av tryck- och kontorspapper.

Biobränsle

Bränsle från förnyelsebara material, dvs växter. I skogliga sammanhang avses vanligen grenar, spån och flis.

Sågtimmer

Virkessortiment avsett för att sågas till bräder och plank.

Massaved

Virkessortiment avsett för främst framställning av pappersmassa. Både lövved och barrved förekommer.

Skogsmark

Internationell definition, mark där träden har en medelhöjd av minst 5 meter och kronslutenhet (krontäckningsgrad) av minst tio procent eller har naturliga förutsättningar att uppnå detta förhållande. I Sverige 28 miljoner hektar.

Produktiv skogsmark

Skogsmark som kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke hektar och år. Ett svenskt begrepp och definition som reglerar på vilken mark som skogsbruk får bedrivas.

I Sverige 23 miljoner hektar.

Improduktiv skogsmark

Skogsmark enligt definition men som ej kan uppnå en tillväxt av en kubikmeter virke per hektar och år (produktiv skogsmark). Mark där skogsbruk inte får bedrivas i Sverige. Utgör 5 miljoner hektar.

m³fub

Kubikmeter fast mått under bark. Anger verklig virkesvolym utan bark, toppar och övrigt spill. 1 m³fub motsvarar cirka 1,22 m³sk, (skogskubikmeter virkesvolym inkl topp och bark).

Slutavverkning

Avverkning av äldre skog. Efter slutavverkningen sker förnyring av ny skog endera genom plantering eller självsådd från fröträd.

Gallring

Beståndsvårdande utglesning av träd där gagnvirke tillvaratas.

Röjning

Beståndsvårdande utglesning av träd i yngre skog utan uttag av gagnvirke.

GROT

Grenar och toppar bränselsortiment.

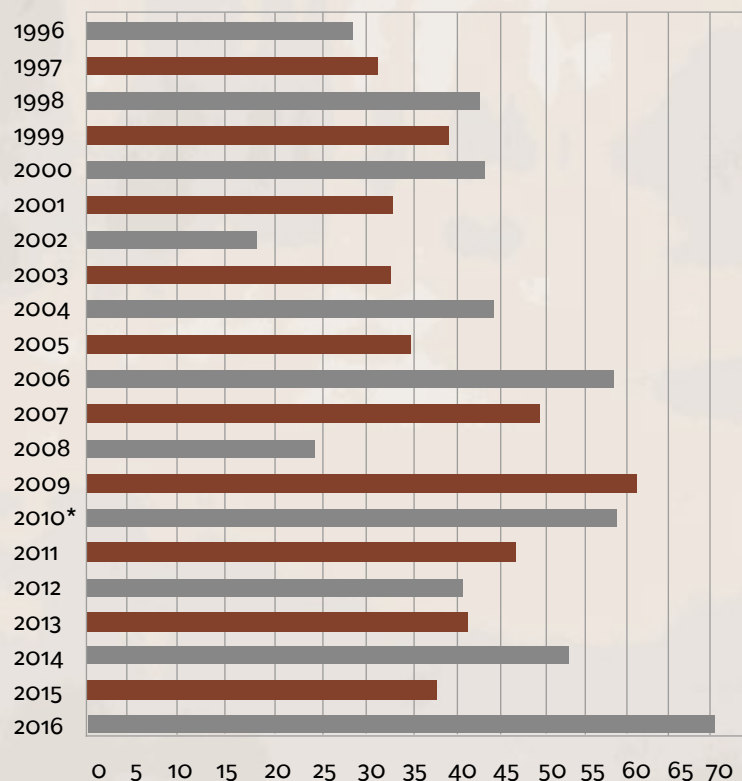

Presentation av utredningen och Nationellt skogsprogram i regeringskansliet.

Det nationella skogsprogrammets arbetsgrupp för internationella skogsfrågor.

Vinstens utveckling 1996–2016

*från och med 2010 före skatt

Egendomsnämnden

LEDAMÖTER

Sven-Erik Bodén
Ordförande
Bivackvägen 8
881 51 Sollefteå.
seb.b@telia.com
070-563 60 61
Övriga kyrkliga uppdrag:
Ledamot: Stiftsfullmäktige. **Ordförande:** Församlingsråd i Multrä-Sånga församling. **Andre vice ordförande:** Kyrkofullmäktige i Sollefteå-Boteå pastorat. **Ledamot:** Kyrkoråd Sollefteå-Boteå pastorat. **Ledamot:** Kyrkomötet.

Bertil Swenson
Harmonigatan 11 D
854 63 Sundsvall
bertil.swenson@
hotmail.com
060-15 07 41,
070-355 48 02
Övriga kyrkliga uppdrag:
Ledamot: Stiftsfullmäktiges valberedning. **Ledamot:** Stiftsfullmäktige. **Ersättare:** Kyrkoråd i Sundsvalls församling. **Vice ordförande:** Kyrkofullmäktige i Sundsvalls församling.

ERSÄTTARE

Jon Olofsson
Rullvägen 6
845 97 Klövsjö
0682-214 33,
070-332 14 33
jon.olofsson@
klovsjo.com
Övriga kyrkliga uppdrag:
Ersättare: Stiftsfullmäktige. **Ordförande:** Församlingsråd i Rätan-Klövsjö församling. **Ledamot:** Kyrkofullmäktige i Södra Jämtlands pastorat. **Vice ordförande:** Kyrkoråd i Södra Jämtlands pastorat.

Björn Sahlin
Prästgatan 3
831 50 Östersund
bjorn.sahlin@live.com
070-205 79 62
Övriga kyrkliga uppdrag:
Ledamot: Stiftsfullmäktige.
Ersättare: Kyrkoråd i Västra Storsjöbygdens församling.

Priscilda Helenius
Axvägen 3 A
853 50 Sundsvall
priscilda.helenius@
comhem.se
073-040 83 98
Övriga kyrkliga uppdrag:
Ersättare: Stiftsfullmäktige. **Ledamot:** Kyrkoråd i Sundsvalls församling. **Ledamot:** Kyrkofullmäktige i Sundsvalls församling. **Ledamot:** Valnämnd i Sundsvalls församling.

Anders Eriksson
Ullåvägen 16
830 13 Åre
anders@bubblaniare.se
0647-535 63,
070-317 63 08
Övriga kyrkliga uppdrag:
Ledamot: Stiftsfullmäktige. **Ordförande:** Valnämnd i Åre församling. **Ledamot:** Kyrkofullmäktige i Åre församling. **Vice ordförande:** Kyrkoråd i Åre församling.

Jan Olov Sellén
Äkrom 104
857 51 Sundsvall
070-372 56 70
janne.sellen@
centerpartiet.se
Övriga kyrkliga uppdrag:
Ersättare: Stiftsfullmäktiges valberedning. **Ledamot:** Stiftsfullmäktige. **Ledamot:** Kyrkoråd i Selångers församling. **Ledamot:** Kyrkofullmäktige i Selångers församling.

Knapp Anna Eriksson
Gärdesvägen 16
871 62 Härnösand
0611-198 87,
070-653 41 43
knapp.anna.eriksson@
svenskakyrkan.se
Övriga kyrkliga uppdrag:
Komminister: Församlingsråd i Häggdångers församling. **Ledamot:** Stiftsfullmäktige.

Paul Höglund
Vice ordförande
Nässe 133
882 91 Långsele
paul@famhoglund.se
0620-211 37, 073-032 60 45
Övriga kyrkliga uppdrag:
Ersättare: Stiftsfullmäktige. **Ledamot:** Församlingsråd i Långsele församling. **Ordförande:** Kyrkorådets församlingsutskott. **Ordförande:** Kyrkorådets fastighetsutskott. **Ledamot:** Kyrkofullmäktige i Långsele, Graning och Helgums pastorat. **Vice ordförande:** Kyrkorådets arbetsutskott. **Vice ordförande:** Kyrkorådets personalutskott.

Carina Grahn Hellberg
Strandvägen 7
835 32 Krokoms
carinagrahn@gamlalanthandel.se
0640-100 88, 070-512 44 81
Övriga kyrkliga uppdrag:
Ersättare: Egendomsnämnden. **Ledamot:** Stiftsfullmäktige. **Ordförande:** Utskottet för Fastighets- och Kyrkogårdsfrågor. **Ersättare:** Stiftsstyrelsen. **Ersättare:** Indelningsstyrelsen. **Ersättare:** Kyrkoråd i Rödön, Näskott, Aspås och Ås pastorat. **Ledamot:** Kyrkofullmäktige i Rödön, Näskott, Aspås och Ås pastorat. **Ledamot:** Indelningsdelegerande Krokoms pastorat. **Kyrkvård:** Kyrkvårdar i Rödöns församling.

Stiftsskogvaktare Fredrik Sätter och entreprenören Arne Odén går igenom gallringsdirektiven.

Förvaltningsexkursion i Undersåker. Besök i stiftets försöksområde med hyggesfritt skogsbruk från 1960-talet.

Stiftets högsta beslutande organ, Stiftsfullmäktige, besöker här Mannaminne i Nordingrå i anslutning till ett sammanträde.

Distriktsindelningen i stiftet

Svenska kyrkan

Prästlönetillgångar i Härnösands stift

Härnösands stift, Box 94, 871 22 Härnösand,